

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALINDA OKUTULAN
SANAT TARİHİ DERSİNİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Pelin Dizge YILMAZ

**İzmir
2008**

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALINDA OKUTULAN
SANAT TARİHİ DERSİNİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Pelin Dizge YILMAZ

**Danışman
Yar. Doç. Turan ENGİNOĞLU**

**İzmir
2008**

YEMİN

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında Okutulan Sanat Tarihi Dersinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan , bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2008

Pelin Dizge YILMAZ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼'ne

İşbu çalışmada j¼rimiz tarafından..... Anabilim

Dalı Bilim Dalında Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

¼ye.....

Adı Soyadı (Danışman)

¼ye.....

Adı Soyadı

¼ye.....

Adı Soyadı

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen ¼đretim ¼yelerine ait olduğunu onaylıyorum.

...../...../200.

.....

Prof. Dr.

Enstit¼ M¼d¼r¼

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ FORMU

Tez No :

Konu Kodu :

Üniv. kodu :

*Not : Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tezin yazarının

Soyadı : YILMAZ

Adı : PELİN DİZGE

Tezin Türkçe Adı : RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALINDA OKUTULAN SANAT TARİHİ DERSİNİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Tezin Yabancı Dildeki Adı : THE ASSESSMENT OF THE HISTORY OF ART LESSONS BEING EDUCATED IN THE DEPARTMENT OF FINE ART EDUCATION, DEPENDING ON THE STUDENTS' VIEWS

Tezin Yapıldığı

Üniversite : DOKUZ EYLÜL ÜNİ.

Enstitü : EĞİTİM BİLİMLERİ Yılı :2008

Diğer kuruluşlar :

Tezin Türü : X- Yüksek Lisans

2 -Doktora

3 -Tıpta Uzm.

4 -Sanatta Yeterlilik

Dili :TÜRKÇE

Sayfa sayısı :97

Referans sayısı :

Tez Danışmanlarının

Ünvanı : YRD.DOC.

Adı : TURAN

Soyadı : ENGİNOĞLU

Ünvanı :

Adı :

Soyadı :

Ünvanı :

Adı :

Soyadı :

Türkçe Anahtar kelimeler

SANAT TARİHİ EĞİTİMİ

SANAT

SANAT EĞİTİMİ

İngilizce Anahtar kelimeler

HISTORY OF ART

ART

ART EDUCATION

Tarih :

İmza :

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmalarım süresince bana rehberlik ederek destek ve yardımlarını benden esirgemeyen tez danışmanım, Sayın Yrd. Doç. Turan ENGİNOĞLU'na, ölçek hazırlanışı ve verilerin analizinde bana yol gösteren Sayın Yrd. Doç. İrfan YURDABAKAN'a ve bu süreçte maddi manevi destekleriyle yanımda olan aileme, arkadaşlarıma ve hocalarıma teőekkürü bir borç bilirim.

Pelin Dizge YILMAZ

İzmir 2008

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Amaç ve Önem.....	4
1.3. Problem Cümlesi.....	5
1.4. Alt Problemler.....	5
1.5. Sayıtlar.....	5
1.6. Sınırlılıklar.....	5
1.7. Tanımlar.....	6
1.8. Kısaltmalar.....	7

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

2.1. Sanatın tanımı.....	8
2.2. Eğitimin Tanımı.....	11
2.3. Sanat Eğitimi	13
2.4. Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı Ders Programı.....	29
2.5. Sanat Tarihi Biliminin Tanımı ve Gelişimi.....	33
2.6. Sanat Tarihi Eğitimi.....	41
2.7. Müze Eğitimi.....	44

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli.....	48
3.2. Evren ve Örneklem	48
3.3. Veri Toplama Araçları.....	49
3.4. Veri Çözümleme Teknikleri.....	51

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Üniversitelere göre öğrenci görüş dağılımı.....	52
4.2. Cinsiyetlere göre öğrencilerin ölçek puan karşılaştırması	77
4.3. Mezun oldukları liseye göre ölçek puan karşılaştırması	78
4.4. Okudukları üniversiteye göre ölçek puan karşılaştırması.....	80
4.5. Okudukları sınıflara göre ölçek puan karşılaştırması	89

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	92
---	-----------

KAYNAKÇA.....	96
----------------------	-----------

EK_1: Uygulanan ölçek

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 Ölçek boyutlarının sorulara dağılımı	50
Tablo 2 Dokuz Eylül Üniversitesi ölçek dağılımı	52-53
Tablo 3 Yüzüncü Yıl Üniversitesi ölçek dağılımı	55-56
Tablo 4 Pamukkale Üniversitesi ölçek dağılımı	58-59
Tablo 5 Ondokuz Mayıs Üniversitesi ölçek dağılımı.....	61-62
Tablo 6 Onsekiz Mart Üniversitesi ölçek dağılımı	64-65
Tablo 7 Atatürk Üniversitesi ölçek dağılımı	67-68
Tablo 8 Çukurova Üniversitesi ölçek dağılımı	70-71
Tablo 9 Dicle Üniversitesi ölçek dağılımı	73-74
Tablo 10 Selçuk Üniversitesi ölçek dağılımı	75-76
Tablo 11 Cinsiyetlere göre öğrencilerin ölçek puan karşılaştırması	77
Tablo 12 Öğrencilerin mezun oldukları okullara göre ölçek puanlarının ortalama ve standart sapmaları	78
Tablo 13 Öğrencilerin ölçek puanlarının ortalamalarının karşılaştırılmasına dönük varyans analizi	79
Tablo_14 Öğrencilerin devam ettikleri üniversitelere göre ölçek puanlarının ortalama ve standart sapmaları.....	81
Tablo_15 Öğrencilerin devam ettikleri üniversitelere göre ölçek puanlarının ortalamaları için varyans analizi.....	83
Tablo_16 Öğrencilerin devam ettikleri üniversitelere göre ölçek puanlarının ortalamaları için çoklu karşılaştırma(genel toplamda).....	84
Tablo_17 Öğrencilerin devam ettikleri üniversitelere göre ölçek puanlarının ortalamaları için çoklu karşılaştırma (boyut1).....	85
Tablo_18 Öğrencilerin devam ettikleri üniversitelere göre ölçek puanlarının ortalamaları için çoklu karşılaştırma (boyut2).....	86
Tablo_19 Öğrencilerin devam ettikleri üniversitelere göre ölçek puanlarının ortalamaları için çoklu karşılaştırma (boyut3).....	87
Tablo_20 Öğrencilerin devam ettikleri sınıflara göre ölçek puanlarının ortalama ve standart sapmaları	89
Tablo_21 Öğrencilerin devam ettikleri sınıflara göre ölçek puanlarının ortalamaları için varyans analizi	90
Tablo_22 Öğrencilerin devam ettikleri sınıflara göre ölçek puanlarının ortalamaları için çoklu karşılaştırma.....	91

ÖZET

Bu araştırma; Türkiye’de Eğitim Fakültelerinde Resim- İş Anabilim Dallarında okutulan sanat tarihi dersinin, öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesini konu almıştır. Araştırmada, ölçek-survey yöntemi uygulanmıştır. Araştırma genellikle ölçeğe dayanan veriler üzerinde yürütülmüş olup, bunun yanında literatür bilgileri de kullanılmıştır.

İlk bölümde problem cümlesi ve sınırlar belirlenmiş, araştırma hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde ilgili yayın ve araştırmalar kapsamında, sanat eğitimi, sanat tarihi eğitiminin gelişim süreci, müze eğitimi, Resim-İş Öğretmenliği bölümlerindeki sanat tarihi ders saatleri gibi konular hakkında bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde, ölçekten elde edilecek verilerin değerlendirilmesinde kullanılan yöntemlere yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde ise Eğitim Fakültelerinde Resim- İş Anabilim Dallarında okutulan sanat tarihi dersinin öğrenci görüşlerine dayalı olarak incelenmesi konulu nitel araştırma uygulamasının sonuçları betimsel ve içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak günümüzde Eğitim Fakültelerinin Resim- İş Anabilim Dallarında okutulan sanat tarihi dersi, öğrenci görüşleri ile ortaya çıkan sonuçlar ile değerlendirilmiştir. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki, sanat tarihi dersleri, öğrencinin aktif olduğu bir yöntemle işlenmemekte ve izlenen müfredat programı günlük yaşama dahil edilmemektedir.

ABSTRACT

This research reveals the assessment of the history of art lessons being treated in the departments of fine art located in the Turkish Education Faculties, by means of the current students' view. During the study, the survey review has been made. The study generally depends on the survey results and also the literature information.

In the first part, subject sentence of the survey and its practice area has been determined and the information regarding the research has been given.

In the second part, the education of the History of Art, its evolution process, museum education, the hours of the History of Art lessons treated in the Departments of Drawing-Handwork Teaching / Fine Art Education have been studied in the light of the relative publications and studies.

In the third part, the study of the reviews which have been applied in the research in order to obtain the data and the analyses of the surveys has been made.

In the fourth part, the results of the qualitative research with regards to the assessment of the history of art lessons being treated in the Departments of Fine Art located in the Turkish Education Faculties, which depends on the current students' view, has been studied in the light of the identification and content analyze reviews.

Consequently, the History of Art Lesson being educated in the Departments of Fine Art located in the Education Faculties has been reviewed in the light of the current students' views and the results of the research. With respect to this research, it can be considered that the history of art lessons in Turkey are not treated with a method in which the students are active and that the program followed is not related to everyday life.

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.Problem Durumu

Sanat tarihi, tarih içindeki eşyadaki biçim değişmelerinin özünü araştırmaktır. Toplumsal yapı içinde yaşanan değişimlerin sanata yansıtış biçimini, yeni geleni ve kaybolup gideni görüp anlayarak değerlendirmektir (Mülayim, 1983: 18).

Sanat tarihinin malzemesini üreten insandır. İnsan ise, her çağda değiştiğinden, bu bilim dalı, değişme ve gelişmelere ait bilgileri de toplayarak insanların sanat eseri üretmelerindeki itici gücün ne olduğunu bu gücün sanat biçimlerini nasıl değiştirdiğini araştırır (Mülayim, 1994: 69). Bir sanat tarihçi ise, önemliyi önemsizden ayırır, öze inerek sanat yapıtının ardında olanı değil içinde olanı ortaya çıkarır (İpşiroğlu, 1986: 28). Roskill'e göre, sanat tarihi, bireyler tarafından yapılan yorumların ve belirtilen fikirlerin bir dizisinden oluşur ve bunu yapan kişinin objektif olması gerekir. Çünkü, sanat tarihçi tarafından bir eserin üzerine söylenenler ve yapılan yorumlar daha sonraki izleyicinin görüşlerini etkilemektedir.

Sanat tarihi, sanat eserini, oluşturulduğu dönemin ya da ülkenin kültürel değerlerini göz önünde bulundurarak değerlendirir ve dönemin fikir ortamı göz önünde bulundurulmalıdır. Yapıtın niteliklerini daha nesnel olarak değerlendirmek için, sadece ortam, koşullar, çağ, sanatçılar ve amaçlar gibi etkenleri toplayıp bunların doğruluğunu sınamakla kalınmamalı aynı zamanda sanat yapıtını kendi sınıfında başka yapıtlarla da karşılaştırılmalıdır. Sanat tarihçi, doğru bir değerlendirme için, tanrıbilim ve mitoloji üzerine yazılmış eski eserleri ve sanatçının bireysel katkısını, ondan önce gelen ve çağdaşı olan sanatçıların etkilerini tespit etmeye çalışır. Bu araştırmaları yaparken sanat tarihçinin estetik sezış yeteneği

giderek değişir ve yapıtların özgün amaçlarına daha çok yaklaşır. Sanat tarihi, bütün zamanların içinde üretilen eserlerin tümünü kapsar; tarihöncesi dönemlerden başlayıp İlkçağ devletlerinin, orta çağ ve yakın çağ devletlerinin ürettikleri sanat eserleri buna dahildir (Cantay, 2004: 7).

Eski eserlerin araştırılması konusunu işleyen bilim dalları, arkeoloji ile sanat tarihidir. “Bunlar geçmiş kültürlerin, taşınabilir veya taşınamaz maddi varlıklarını araştıran ve değerlendiren bilim dalları olup, tarih bilimine de yardımcı dallardır. Arkeoloji, Batı’da oldukça geç ilgi uyandırmış bir daldır. Ancak, 18.yy. içlerinde arkeoloji bilim dalının esaslarının kurulmasına başlanmış ve çalışma metotlarının uygulanmasına girişilmiştir. Buna karşılık sanat tarihi daha da geç doğmuş olan bir bilim dalıdır. Önceleri, bu iki bilim dalı birbirinden tamamen ayrı olarak düşünülür ve uygulamaları yapılırdı. Halbuki, yakın tarihteki gelişmeler şunu göstermiştir ki sanat tarihi ve arkeoloji birbirine girift iki bilim dalıdır.” S. Eyice (Sanat ve Bilgi-sanat ve plastik sanatlar eğitimi dergisi 2003 nisan,sayı1)

M.Ö. 7. ve 6. yüzyıllarda ünlü sanatçıların imzasını taşıyan vazo ve heykellerin toplandığı, sunakların ve hazine binalarının adeta birer müze görünümü taşıdığı bilinmektedir. Efesos, Defli, Olimpiya ve öteki şehirlerde değerli eşyaların toplandığı bilinmektedir. Bu eşyaların döküm listeleri, Herodotos'ta bulunmaktadır. Estetik bakımdan değerlendirmenin yapıldığı herhangi bir kayıttın olup olmadığı bilinmemektedir. Ancak Herodotos, bu eserleri, estetik özellikleri ve ölçüleri bakımından tanımlamaktadır (Mülayim, 1994: 78-79). Greklerin önem verdiği şey sanat tarihi değil, sanatın, metafizik, kuramsal yapısı veya eleştirisidir. Eflatun (427-347) ve Aristo (348-322) ahlak felsefesi ve politika ile sanat felsefesini bir arada tartışmışlardır (Mülayim, 1994: 80). Fakat antik çağ felsefecilerinden hiçbiri, sanat tarihinin kurucusu olarak nitelenemez.

Sanat tarihi çalışmaları Ortaçağ’dan beri yapılmaktadır. Ancak bu çalışmaların çoğunda bir sistem ya da metot kullanılmamıştır. Bu durum, sanat tarihinin bir "bilim" dalı olarak kabul edilmesine kadar sürmüştür. Gerçek anlamda sanat tarihi çalışmaları, 16. yüzyılda, bir sanat tarihçi gibi çalışan Georgio Vasari (1511-1574) tarafından başlatılmıştır. "Le Vite" (hayatlar) adını taşıyan ünlü

eserinde, Grekler, Romalılar ve Etrüsklerden başlayarak Rönesans döneminin bütün sanatçılarını incelemiştir. İlk basımı 1550'de yapılan bu eserde Vasari'nin bir ressam olmasına rağmen gerçek bir sanat tarihçi gibi kurmuş olduğu şema içinde sanatçıları değerlendirdiği ve üslupsal özelliklerinden bahsettiği görülmektedir (Mülayim, 1994: 88-89).

Türkiye'de sanat tarihi eğitimi, 20.yy başlarında ortaya çıkmıştır. Türkiye'de sanat tarihinin doğuşu Avrupa metropolüne oranla çok daha farklıdır. Avrupa'da 17.yüzyıl sonlarında sanat ve mimarlık yapıtlarının tarihselliğinin bilincine varılması ile bağlantılı bir tarih disiplini olan sanat tarihi, ülkemizde yeni kurulan bir devletin, bir ulusun var olma yolundaki en büyük güçlerden biri olarak önem kazanmıştır (Batur, 2002: 87). 1882'de sanat tarihçisi, arkeolog, müzeci, ressam Osman Hamdi Bey tarafından kurulan ve 1928'de Güzel Sanatlar Akademisi (Mimar Sinan Üniversitesi) adını alan Sanayi-i Nefise Mektebi, Türkiye'de akademik anlamda sanat tarihi eğitiminin başlamasına öncülük etmiştir. Bu alanda çalışmalar daha çok yurt dışından gelen Alman profesörlerin önderliğinde hız kazanmış ve kısa zamanda diğer üniversitelerde de sanat tarihi bölümleri açılmıştır.

Avrupa ülkelerinde ise sanat tarihi, Türkiye'deki gelişimine göre daha erken tarihlerde ortaya çıkmıştır. Modern anlamda sanat tarihi, 18. yüzyılda gerçekleşmiştir denilebilir. 18. yüzyılda, politika, endüstri, kültür alanlarında büyük değişimler yaşanmış ve eski eser toplayıcılığı hız kazanmıştır. Modern anlamdaki sanat tarihinin doğuşunu sağlayan Johan Joachim Winckelmann (1717-1768) eski sanatı kapsamlı ve tutarlı bir biçimde yazmaya çalışmıştır (Mülayim, 1994: 95). Bu alanda çalışmalar zaman içinde çoğalmış ve pek çok araştırmacı yazar yayınlarıyla sanat tarihinin temellerini bu yüzyıllarda atmışlardır. Sanatın tarihsel evrimini inceleyen bir akademik disiplin olarak sanat tarihi ilk kez 1844'de Almanya'da, "Kunstgeschichte" (sanat tarihi) kürsüsü olarak Berlin Üniversitesi'nde kurulmuştur. 20. yüzyılın içinde de tüm dünya üniversiteleri bu alanda eğitim ve araştırmalara başlamışlardır (Sözen, Tanyeli, 1996: 209).

Yaşantımızda bu kadar önemli bir yere sahip olan sanatın ve onun her yönüyle gelişimini inceleyen sanat tarihinin de önemi büyüktür. Bir insanın veya

toplumun varlığının, geçmişinin ve tarih boyunca elde ettiği başarıların en büyük ispatı, bilinçle yaklaşarak koruması ve gözetmesi gerektiği sanat eserleridir. Küçük yaşlardan itibaren öğrenciye ve dolayısıyla, zamanla bütün bir topluma bu bilincin aktarılması gerekmektedir. Bütün bunlara rağmen ülkemizde, sanat tarihi eğitimi giderek önemini yitirmektedir. Üniversitelerdeki ders işlenişinde kullanılacak materyal eksiklikleri, ya da çok eski zamanlardan kalan ve yenilememiş olan yardımcı materyaller gelişen teknolojiye ayak uyduramamıştır. Bu nedenle öğrencide bu derse karşı bir önyargı oluşmaktadır. Türkiye gibi tarihi eserleri ve kültürel geçmişi zengin olan bir ülkede, maddi-manevi zenginliklerini gelecek kuşaklara aktaracak ve onları koruma bilinci içinde yetişmiş yeni nesillere ihtiyaç vardır (Cantay, 2004: 11). Sanat tarihi, bugün eğitim içinde var olma sorunu yaşamaktadır.

1.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı; Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında okutulan Sanat Tarihi dersinin geçmişten bugüne gelişim sürecine bakmak, Sanat Tarihi dersinin Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarındaki işlenişini öğrencilerin yanıtlayacağı ölçek cevapları ile araştırmaktır. Öğrencilerin değerlendirmesi ile sanat tarihi dersinin işleniş hakkında bilgi almak amaç edinilmiş ve bu amaçla, şu an belli başlı üniversitelerde okutulmakta olan Sanat Tarihi dersini alan öğrencilerimize uygulanan ölçek çalışmasıyla Eğitim Fakültesi Resim- İş Eğitimi Anabilim Dalında okutulan Sanat Tarihi dersi değerlendirilmiştir.

Ölçek çalışmasının yapılmasının amacı, sonuçlarından yola çıkarak öğrenci görüşlerine göre sanat tarihi dersinde uygulanan öğretim tekniklerinin eksik olan yönünden geliştirilmesiyle öğrencinin başarıya ulaşmasını değerlendirmektir. Ölçekte öğretim yöntemlerinden biri olan gösteri tekniğinin sanat tarihi dersindeki kullanımı, müzelerde işlenen sanat tarihi dersleri, sanat tarihi dersinin sevilmesinde öğretmenin rolü türünden sorular öğrenciler tarafından yanıtlanacaktır.

1.3.Problem Cümlesi:

Eğitim Fakültelerinin Resim İş Öğretmenliği bölümlerinde okutulan Sanat Tarihi dersinin öğrenci görüşlerine göre yeterlik düzeyleri nasıldır?

1.4.Alt problemler:

1. Eğitim Fakültelerinin Resim İş Öğretmenliği bölümlerinde okutulan Sanat Tarihi dersinin işlenişi konusundaki öğrenci görüşlerinin dağılımı nasıldır?
2. Eğitim Fakültelerinin Resim İş Öğretmenliği bölümlerinde okutulan Sanat Tarihi dersinin işlenişi konusundaki görüşler öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Eğitim Fakültelerinin Resim İş Öğretmenliği bölümlerinde okutulan Sanat Tarihi dersinin işlenişi konusundaki görüşler öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Eğitim Fakültelerinin Resim İş Öğretmenliği bölümlerinde okutulan Sanat Tarihi dersinin işlenişi konusundaki görüşler öğrencilerin okuduğu üniversitelere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Eğitim Fakültelerinin Resim İş Öğretmenliği bölümlerinde okutulan Sanat Tarihi dersinin işlenişi konusundaki görüşler öğrencilerin okuduğu sınıflara göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.5.Sayıtlar

Araştırma örneklemini oluşturan öğrenciler “Sanat tarihi dersinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi” anketindeki soruları içtenlikle yanıtlamışlardır.

1.6.Sınırlılıklar

- 1- Bu araştırma ölçeğin uygulanacağı Eğitim Fakültelerindeki sanat tarihi öğrencileri ile sınırlıdır.
- 2- Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrenciler Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı’nda okuyan, sanat tarihi dersi almış veya almakta olan öğrencilerden seçilmiştir.

- 3- Araştırmaya katılacak öğrencilerin kimlikleri gizli tutulacaktır.
- 4- Ölçek 2007-2008 eğitim öğretim yılında uygulanmıştır.

1.7.Tanımlar

Eğitim: Eğitmek işi. Bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen yönde, eğitimin amaçlarına uygun değişme meydana getirme sürecidir. Eğitme yollarını gösteren bilim.

Eğitim Enstitüsü: Orta dereceli okullara öğretmen yetiştirmek üzere kurulmuş yüksek okul.

Eleştiri: Ereği, bir edebiyat ya da sanat yapıtını her yönüyle inceleyip açıklamak, anlaşılmasını sağlamak ve değerlendirmek olan yazı türü. Tenkit. Kritik. Gerçeği ortaya koymak amacıyla yapılan yargılayıcı inceleme ya da tartışma.

Estetik: Gerçeklik duygusu ile ilgili olan. Güzelliği ve güzelliğin insan belleğindeki ve duygularındaki etkilerini konu olarak ele alan felsefe kolu.

Müze: Sanat ve bilim yapıtlarının ya da sanat ve bilime yarar şeylerin saklandığı ve halka gösterilmek için sergilendiği yer ya da yapı.

Sanat: Bir duygunun, tasarımın ya da güzelliğin kişiyi etkileyen anlatımı. Zanaat.

Sanat Enstitüsü: Herhangi bir sanat dalında iş adamı yetiştirmek için açılmış bir çeşit okul.

Sanat tarihi: Sanat tarihi, görsel sanatların tarihsel evrimini inceleyen bilim dalıdır. Resim, heykel, mimarlık, bezeme sanatları, özgün baskı, fotoğraf, iç mekan tasarımı ve daha başka alanlara ait sanat yapıtlarının ve bunların tarihsel gelişiminin saptanması, sınıflandırılması, tanımlanması, yorumlanması ve anlaşılması ile uğraşır.

Sanatçı: Güzel sanatlarla uğraşan kişi, sanatkar.

Geçerlilik, anketle ilgili olarak, anketin sormak istediğini sorabilmesi, yani konusuna uygunluğu; cevaplayıcı yönünden ise ankete cevap verenin samimi olarak istenene, doğru olduğuna inandığı şekilde cevap vermiş olmasıdır.

Güvenirlilik, anketteki soruların, ankete cevaplandırılacak olana ve okuyana aynı anlamı vermesi; eğer okuyucu anketi tekrar cevaplandırmış olsaydı ikinci cevaplandırmanın birinci cevaplandırmaya olan uyumu ve yakınlığıdır.

1.8. Kısaltmalar:

n: toplam birey sayısı

f: birey sayısı

x: ortalama puan (ölçekte 20 soru 5'li skala ile cevaplandırıldığı için puan en az 20 en çok 100 değerlerinde olacaktır)

sx: standart sapma

sd: serbestlik derecesi

p: anlamlılık düzeyi ($p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu söyleyebiliriz)

II. BÖLÜM

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR:

2.1. Sanatın tanımı

Sanat, insanlık tarihinin bütün dönemlerinde var olan bir olgudur. İnsanlığın geçirdiği evrimler yaşama biçimlerini, yaşama bakışlarını, sanat biçimlerini ve sanata bakışlarını değiştirmiş, her dönemde ve her toplumda, sanat farklı görünümelerde ortaya çıkmıştır. Sanat, insan ile başlar ve insanlık tarihinin her döneminde varlığını sürdürür. İnsanın manevi yapısı yani insanın duyguları, sezgileri, bilinçaltı, içgüdüleri, bütün bunlar sanat etkinliğinin oluşmasını sağlayan etmenlerdir. Sanatın yapılabilen kesin ve sabit bir tanımı yoktur. Bugün sanatın duygusal ve düşünsel etkileme gücüne sahip oluşu daha belirleyicidir. Sanat, güzel ile uğraşır. Güzel ise göreceli bir kavramdır. Kendi içinde tutarlı bir bütünlüğü taşıyan şey çirkin, acı verici, iğrendirici bile olsa estetik açıdan güzeldir.

Kant'a göre; sanatın kendi dışında, hiçbir amacı yoktur. Onun tek amacı kendisidir. Güzel sanatı ancak deha yaratabilir. (I. Kant (1724 - 1804) Alman filozofudur. *Fenomenal gerçeklikle*, yani bizim duyular aracılığıyla tecrübe ettiğimiz dünya ile *numenal gerçeklik*, yani duygusal olmayan ve hakkında bilgi sahibi olunamayacak dünya arasında bir ayrım yapmıştır.)

Hegel'e göre; sanattaki güzellik doğadaki güzellikten üstündür. Sanat, insan aklının ürünüdür. Kendisine doğanın taklidinden başka amaç bulmalıdır. (G. W. F. Hegel (1770 - 1831) Almanya'da doğmuştur. Hegel'e göre gerçeklik biçimleri güneş sistemindeki gezegenlerle, fiziksel maddelerle, bitkiler, hayvanlar, insanlar gibi organik yaşam biçimleriyle sınırlı değildir yalnızca. Nitekim gerçeklik biçimleri arasında tinsel görüngüler, toplumsal ve siyasal örgütlenme biçimleri, sanatsal yaratılar, felsefe ile din gibi kültürel örüntüler de yer almaktadır.)

Marks'a göre; yaratıcı eylem, insanın ve doğanın karşılıklı etkileşiminin bir aşamasıdır. Bu, toplumsal bir karakter taşır. Sanat, yaşamı insanileştiren bir olgudur. Araştırmacı, yaratıcı, çok yönlü tümel insana ulaşma çabası içinde sanatlar gelişebilir. (K. Marks (1818 - 1883) Almanya'da doğmuştur. Bonn ve Berlin üniversitelerinde hukuk öğrenimi görürken tarih ve felsefeyle ilgilenmiştir.)

Benedetto Croce'e göre; güzelliğin yerine anlatımı öne çıkarır. Sanat, sezginin ve anlatımın birliğidir. Bireysel ve teorik bir etkinliktir. Doğa, sanatçının yorumu ile güzel olabilir. (B. Croce (1866 - 1952) İtalya'da doğmuştur. Roma ve Napoli Üniversitelerinde ilkin edebiyat ve tarih, sonra da felsefe eğitimi görmüştür. Napoli Üniversitesine profesör olur. Genel Sanat Kavramına İndirgenmiş Tarih(1893), İfade Bilimi ve Genel Lenguistik Olarak Estetik(1902) gibi sanat ve estetikle ilgili bir çok kitabın yazarıdır.)

Gombrich ilkel topluluklarda resimlerin ve heykellerin büyüsel amaçlarla kullanılmasını yani sanatın başlangıcını şu şekilde tanımlıyor:

“İlkel toplulukların düşünce tarzını anlamaya çalışmadan; onları imgeleri bakılacak güzel şeyler olarak değil de, kullanılacak ve güç dolu nesnelere gibi görmeye iten yaşantıyı kavramadan, sanatın bu yabansı başlangıçlarını anlamayı umamamız. Bu duygunun yeniden edinilmesinin gerçekten pek zor bir şey olduğunu sanmıyorum. Gereken tek şey kendimize karşı tam olarak dürüst olmak ve içimizde hala “ilkel” bir şeyler kalıp kalmadığını anlamaktır. Buzul Çağından başlayacak yerde kendimizden başlayalım. Günümüzün bir gazetesinde sevdiğimiz bir yıldızın fotoğrafını alalım. Elimize bir iğne alıp, gözlerine batırmak hoşunuza gider mi? Gazetenin herhangi bir yerini delmek kadar önemsiz midir bu? Hiç sanmam. Fotoğrafa karşı yapılan böyle bir davranışın, sağlam kafayla düşündüğümde dostuma ya da hayran olduğum birine en ufak bir zarar vermeyeceğini çok iyi bildiğim halde, yine de böyle bir davranışta bulunmaya karşı nedensiz bir tereddüt duyarım. Resme karşı yapılan şeyin aynısını resimdeki kişiye yapıyormuş gibi saçma bir duygu duyarım içimdeki bir yerde.” (Gombrich e.h.,1999: 40)

Günümüzde gelişmişliğin en büyük göstergesi teknolojik gelişmişlik ve sanattır. Gelişmiş ülkelerin sanat ve sanat eğitime verdikleri önem çok açıktır. Dewey'in sanat hakkındaki yorumu, "*Sanat, yaşama can veren bir deneyimdir; yaşayan organizmaya yaşadığını anımsatan, insanın yaşamında en önemli yeri alan ve en yüksek duygusal deneyimleri tanınır kılan değeri kendinden bir olgudur.*(Dewey, 1934; Kırıçoğlu, 2002 :47)", sanatın insan yaşamındaki önemli rolünü bir cümlede yansıtmaktadır.

2.2. Eğitimin Tanımı

“Bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen yönde, eğitimin amaçlarına uygun değişme meydana getirme sürecidir.” Bu tanıma göre;

Eğitim bir süreçtir. Eğitim sürecinde, bireyin davranışlarının istenilen yönde değiştirilmesi amaçlanmaktadır. Davranışlarındaki değişme kasıtlı olarak gerçekleştirilmektedir. Eğitim sürecinde bireyin kendi yaşantıları esastır.

İnsanların diğer insanlarla ve çevreleriyle etkileşimlerinin maddi ve manevi ürünlerine kültür dendiği dikkate alınırsa, insanın, çevresiyle etkileşimi sonucunda kültürlenmeye uğradığı söylenebilir. Çevresiyle etkileşerek öğrendiklerini, diğer insanlara da öğretmeye kalkışan kimse ise, belli bir amaca yönelik olarak o insanları kültürlenmeye çalışıyor demektir. “İnsanların diğer insanları belli bir maksatla kültürlenmelerine ya da kasıtlı kültürlenme sürecine ise eğitim denilmektedir.” *“En geniş anlamıyla eğitim toplumdaki kültürlenme sürecinin bir parçasıdır”*(Coşkun Bayrak, 2002 s:3). Kültürlenmenin amaçlı ve planlı o olarak yapılan kısmı eğitimidir.

Eğitim planlı ve programlı uygulanmalıdır. Okullar eğitimin en önemli kısımlarını oluştururlar. Okullarda plan ve program uygulanarak sürdürülen eğitim formal eğitim olarak tanımlanır. Formal eğitim amaçlıdır ve daha önceden hazırlanmış bir plan ve program çerçevesinde gerçekleştirilir. Formal eğitim belirlenmiş bir çevrede ve belirlenmiş bir zaman aralığında uygulanır. Belirli aşamalar sonunda değerlendirme işlemi uygulanır. İnfomal eğitim ise kendiliğinden oluşan ve gelişen bir süreçtir. İnfomal eğitimde planlama ya da programlama, belirlenmiş bir çevre ya da belirlenmiş bir zaman aralığı yoktur. İnfomal eğitim için doğal eğitimde denilmektedir. Kişi karşılaştığı durumda çevresiyle etkileşim sonucu farkında olmadan yeni şeyler öğrenir. İnfomal eğitim insanın yaşadığı hemen hemen her yerde gözlem ve taklit yoluyla gerçekleşir. (Örneğin sokakta, ailede, işyerinde vb.) Kişilerin iş ve meslek kollarında çalışmaya başlamadan önce okul ya da okul niteliği taşıyan yerlerde genel ve özel bilgiler bakımından yetiştirilmeleri ise örgün

eğitim ile sağlanmaktadır. Formal eğitim kendi arasında ikiye ayrılmaktadır örgün ve yaygın eğitim olmak üzere. Örgün eğitim, belli yasalarla belirlenmiştir ve okul öncesinden başlayarak üniversite sonuna kadar devam eder. Yaygın eğitimde kendi içerisinde halk eğitim (örgün eğitimin içinde veya dışında kalmış, her yaş gurubundaki fertlerin, günün gelişen teknolojik, toplumsal, sosyal ve kültürel şartlara uyumlarını, değişik meslek sahibi olmalarını sağlayan, okuma-yazma ve eksik eğitimlerini tamamlayan eğitim faaliyetleridir) ve hizmet içi eğitim (bir mesleğe sahip olan kişilerin o meslek ile ilgili yetenek, beceri ve bilgilerini arttırmaya yönelik yapılan eğitimdir) olmak üzere ayrılmaktadır.

2.3. Sanat Eğitimi

Toplumlar, ekonomik, kültürel, bilimsel ve teknolojik alanlarda değişme ve gelişme gösterirken sanat eğitimi de bu değişimlerle birlikte çeşitli aşamalardan geçerek günümüze ulaşmıştır. Sanat eğitimi düşünsel temelinden amaç ve uygulamasına kadar değişerek daha çağdaş, daha bilimsel bir görünüm kazanarak günümüze ulaşır. Sanat eğitimi tarihi açısından batı ülkeleri ile aynı zamanda gelişimi paylaşmamamızın nedeni, endüstrileşme sürecini yaşamamış bir toplum olarak ayrı koşullar ve gereksinimlerdir.

“Sanat eğitimi tarihinin yöntembilimsel yaklaşımla bir değerlendirmesini yapacak olursak; Sanat eğitimi düşünsel temelinden, amaç ve uygulamasına kadar değişerek ve daha çağdaş, daha bilimsel bir görünüm kazanarak günümüze ulaşmıştır. Her ulusun kendi ekonomik, politik, toplumsal ve kültürel koşulları sanat eğitiminin de bu ülkelerde farklı gelişimine neden olmuştur.” (Kırıçoğlu, 2002 s:13)

Batıda Sanat Eğitiminin Geçirdiği Aşamalar:

İlk yıllar:

Antik çağdan başlayarak sanatın insan yaşamındaki yeri ile birlikte eğitimi de önem kazanmıştır. Örneğin Plato, sanatı usu bilgisizlikten ve aşırı duyarlılıktan kurtaran, insan düşüncesini entelektüelliğe ve tinselliğe yüceltici bir etmen olarak görürdü. İyilik, gerçeklik ve güzellik bu ideal dünyanın sanatla yetkinleşen öğeleriydi. Bir anlamda akla giden yolun açılmasında sanat bir ön koşuldu.

Daha sonraki yıllarda sanat eğitimi, her yönüyle Antik çağla ilişkisi kurularak yenilikler ve yeni düşünceler üreten “Aydınlanma” çağında görülür. Bu devirde sanat bireyin eğitiminde yine önemli bir yer tutar. 19.yüzyıl Batıda endüstri çağıdır. Sanatın bir ders olarak okullara girişi endüstri devrimiyle olur. İngiltere’de 1800lerin

ortasında sanat artık okul programlarının bir parçasıdır. Endüstrinin hızla gelişimi, endüstriyel tasarıma gereksinimi de büyük boyutta gündeme getirmiştir. Bu gereksinimle birlikte okullara sanat dersi girer. Endüstrinin gelişmesiyle başlayan rekabet özellikle Batılı toplumların daha zevkli ürünler için, daha iyi eğitim parolasıyla sanat eğitime ağırlık verdikleri görülür.

W. Smith(1875)e göre, yazmak ve çizmek birbirine koşut davranışlardır. Nasıl yazının bir a be ce' si varsa ve yazıyı öğretirken, yine nasıl basitten karmaşığa bir yol izleniyorsa, sanatın öğretiminde de aynı basitten karmaşığa doğru bir yol izlenir. Öğrenci önce doğru çizgiyi sonra eğri çizgiyi daha sonra bunların birleşik biçimlerini öğrenir. Smith'in yönteminde sanatın hedefi, doğrudan yarara yöneliktir. Hedef: ileride, uygulamada yararlı olacak beceriler kazandırmak. Yöntem: çok açık ve kesindir. Öğretim programları: açıklayıcı ve oldukça dizgeseldir. İzlenmesi ve uygulanması kolaydır. Sanat yapmak yetenek işi değil, öğrenme işidir. Eğer, etkili yöntemler geliştirilip uygulanırsa öğrenci sanata doğru eğitilebilir.

İngiliz J.Ruskin "Çizginin Öğeleri"(Elements of Drawing) adlı kitabında öğrencilere sürekli gördüklerini çizmelerini ve kopya yapmalarını öğütler. Çünkü bu kolay ve çabuk çizim ancak gözün ve elin uyumlu işlemesi, elin belirli bir eğitimden geçerek beceri kazanmasıyla olanaklıdır. Derslerde iki nokta arasında düz çizgiden başlayıp perspektif kurallarına kadar uzanan basitten karmaşığa doğru gelişen bir yöntem izlenir.

19.Yüzyıl sonlarında sanat eğitiminde amaç, endüstrinin hizmetinden, kişinin estetik yargı yetisinin geliştirilmesine kayar.

Pestalozzi (1746 -1827) çizim derslerinin eğitimin öteki alanları ile ilişkisini kurarak çocuğun ussal gelişimini güçlendirmeyi amaçlar. "Çizim sanatıyla ölçme sanatı biri ötekini tamamlayarak göz ve elin uyumunu sağlar" ilkesinden hareketle sanat, sanatsal ürün vermek için değil, başka eğitsel işlevlere doğru öğretilir.

Bu görüşe göre öğretim çocuğun hazır olmasıyla başlar. Hazırlığın temelini resim-çizim dersleri oluşturur. Özellikle matematik ve yazı dersleri çizgi

alıştırmalarıyla güçlenir. Göz ve elin uyumu ussal yetilerin gelişmesinde önemli etkendir.

Çocukluğun Keşfi:

“Rousseau, Pestalozzi ve Froebel gibi öncülerin düşünceleri ve uygulamaları ile başlattıkları çocuğun özgürlüğüne ve eğitimine yönelik hareket giderek boyut kazanmaya başlar. Çocuk artık büyüklerin küçük modeli değildir. Bedensel ve ruhsal açıdan yetişkinlerden ayrı niteliklere sahiptir. Böylece Amerika’da Stanley Hall’ın öncülüğünde “Çocuk Hareketi” (Child Study Movement- 1880) başlar.” (Kırısoğlu, 2002: 18)

“Çocuğun neler yapabileceğini ve hangi aşamada olduğunu bilebilen bir öğretmenin güdülemesiyle, biliş öncesi etkinliğin, üretici süreçler yardımıyla biçim almaya başladığı görülecektir.” (San, 1979: 127)

Sanat eğitimi el becerileri, kurallar, alıştırmalar yönteminden çocukların kendi eğilimleri doğrultusunda özgür gelişimlerine kayar. Psikoloji ile bu yakın ilişki sanatın oluşum nedenleriyle birlikte sanat eğitiminin çocuğun eğitiminde gittikçe daha önemli yer tutmasına neden olur.

Yaratıcı Davranışın Önemi:

20.Yüzyılın ilk yılları eğitimde çocuğun bir bütün olarak gelişimine ilişkin araştırmaların yapıldığı, eğitimde deneyimin, yaşantı zenginliğinin önem kazandığı yıllardır. İnsan çevresiyle birlikte yaşayan bir organizmadır. Yaratıcılık, tüm eğitim alanının ve en önemlisi sanat eğitiminin vazgeçilmez alanı haline gelir. Psikoloji ile sanat eğitiminin ilişkisi ve çocuğun kendine özgü dünyasının keşfi sanat eğitimi tarihinde üç yönlü bir gelişime neden olur.

Birincisi: çocuğun yaşantısında yaratıcılığın önemidir. Çocuk her türlü araç ve gereçle dolu ortamda bol deneyim kazanarak çok yönlü gelişmelidir. Her şey çocukta düş gücünü ve yaratıcılığı geliştirmeye yönelik değerlendirilir. Çocuklara resimli

kitap verilmemesi önerilir. Çocuk müzelere ve galerilere yaşam ve doğa ile yeterince deneyim kazanmadan götürülmemelidir. Aksi halde müze ve galerilerdeki resimler öğretici olmaktan çok çocuğu kopyacılığa götürecektir ve yaratıcılığını kısıtlayacaktır. (Kırıçoğlu, 2002: 18-19)

“Üretici düşünmenin önemi, sanat eğitimi için gerekli koşulların hazırlanmasındandır. Bu süreç içinde meydana gelen çocuk yaratıları, sürecin niteliğinin, bir sanat eğitiminin var olup olmadığının işaretleridir.” (San, 1979: 127)

İkincisi: Bilinçaltı dünyasının keşfedilmesiyle ortaya çıkan yeni yaklaşımlardır.”Sanat eğer yerinde uygulanırsa, çocuğun ussal gelişimine yardım eder, onun gerilimini hafifletir, sözle anlatamadığını sanat yolu ile anlatmasına yardım eder”denilir. Bu yaklaşım doğrultusunda sanat ruh sağaltımının hizmetine girer. (Kırıçoğlu, 2002: 19)

Freud tarafından kompleksler olarak adlandırılan, ruhsal yaşamın içinde bağımsızlaşmış ve yabancılaşmış, bastırılmış, bilinç dışı duygu, anı, istek, düşünüyü ve düşünceler topluluğu olan, komplekslerin bilinçdışı öğeler taşıdıkları, son derece karmaşık ağlar gibi birbirleriyle karıştıkları ve bir takım ruhsal tepkilere, başka bir deyişle eğilimlere yol açtıklarıdır. (San, 1979: 93)

Üçüncüsü: ise “Doğalcı görüş” de denilebilen “çocuk sanatı” görüşüdür. Birdenbire bakışları çocuk resmine çevirir, bu yaklaşım şöyle ilkeleştirilir. Sorun ne belli kuramsal bilginin iletilmesi ne de ellerin beceriyle donatılmasıdır. Sorun, sanat duygusunu geliştirmek, elleri, gözlerin ve düşünlemlenin hizmetine vermektir.

Çocuk sanatının ana fikri gerçekte şuydu: çocuk kendi anlatım formunu kendisi yaratabilir. Bu form kendi başına yetişkinlerin yarattıkları form kadar anlamlıdır. (Kırıçoğlu, 2002: 19-20)

Çocuk sanatı kuramında Viyanalı sanat eğitimci Çizek önemli bir isimdir.” Bırakınız çocuklar büyüsünler, gelişsinler, olgunlaşsınlar “diyen Çizek dışardan herhangi bir etkinin bu doğallığı yok edeceğini söyler. Demek ki doğallığı korumak ya da bir başka deyişle “Yöntemsizlik” yöntemin kendisidir. Çünkü ancak o zaman

çocuk resimleri sanat olma niteliklerini koruyabilir. Dışardan herhangi bir baskı kural ve ilke ya da bir başka deyişle öğretme çabaları bu doğallığı çok çabuk yok edebilir. “Özgür anlatım” bu yöntemin günümüze kadar uzanan anahtar sözcüğüdür. (Kırışoğlu, 2002: 20)

Yanlış yorumların başında yöntemsizlik ya da öğretimin “bırakınız yapsınlar” anlayışına dönüşmesi gelir. Ancak uygulamada görülen, eğitim olmadan gelişme olamayacağıdır. Gerçekte Çizek’in ve Richardson’un dersleri de öğretimden tamamen uzak değildir. Hatta daha sonra Çizek uyguladığı öğretimle eleştiri bile almıştır.

Geniş Kapsamlı ve Çok Amaçlı Sanat Eğitimi Görüşü:

Sanat dersi öğrenilen ve öğretilen bir beceri dersi olmaktan uzaklaştıktan sonra amaç yelpazesi gittikçe genişler. Duyuların eğitimi, anlatım, düş gücü ve yaratıcılığın geliştirilmesi amaçlar içinde yer alır. Dahası, öğretim eksikliği programlarda yer alan o büyük amaçların da tam gerçekleşmesini engeller ve bireylerde istenen davranışlar gelişemez. Bu nedenle sanatın işlevi daha da genişletilir. Amerika da geliştirilen “Owattona projesi” sanatın yaşama geçirilmesi yolunda bir çabanın ürünü olarak sanat eğitimi tarihinde yer alır. Projenin amacı: sanatı yaşama geçirmek, sanatı müzelerden çıkarıp halka götürmek, bir toplumun bireyleri arasında ortak bir estetik yargı geliştirmektir. Projenin ilk yöneticisi Melvin Haggarty sanatın eğitim programlarının hafifsenen, salt kültürel inceliği sağlayan bir alan olmaktan çok, bir yaşam biçimi olması gerektiğini savunur. (Kırışoğlu, 2002: 21-22)

1930’lu 1940’lı yıllarda görsel belleğin yaratıcılığın, düşlemin geliştirilmesi İngiltere’de sanat eğitiminden beklenen işlevlerdir. 1942’de Görsel Eğitim Konseyi (Council for Visual Education) kurulur. Amacı, bütün okullarda her türlü tasarımı değerlendirmenin öğretimidir. Bu, binaların tasarımından, döşenmesine ve dekorasyonuna kadar insanın günlük yaşamını kapsayan her alanda yüksek standardı yakalamaktır. Değişen toplum koşullarında sanat eğitiminin işlevi de değişmekteydi.

2. Dünya savaşı toplumlarında görülen çöküntüyü onarmak, bir başka yönden hızla

endüstrileşen toplumlarda yabancılaşmayı, parçalanmayı önlemek için sanatın kimi işlevlerinden yararlanılmak istenmekteydi. Almanya’da Müzsel (Musiche) eğitim, İngiltere H.Read’in öncülüğünü yaptığı “Sanat Yoluyla Eğitim” görüşleri yukarıda konu edilen durumlarda ortaya çıkmıştır. Özü: Kişinin iç dünyasını harekete geçirerek duygularının gelişmesine yardım etmek, anlatımlarına yaratıcı etkinliklerle olanak sağlamaktı. Bir bakıma insan niteliklerini tümüyle eğitmektir. Derinlerinde, ulusal saygınlığı, toplumsal uyumu, kişisel başarıyı ve Alman vatandaşları arasında dayanışmayı gerçekleştirmek öngörülüyordu.

2. Dünya savaşından sonra yeniden yapılanmada Müzsel eğitimin tekrar kişisel ve toplumsal birliği güçlendirmeyi amaçladığı ve bu nedenle tekrar sanat eğitiminde aranan bir görüş olduğu dikkatleri çeker. Ünlü İngiliz sanat tarihçisi ve estetikçisi H.Read “Sanat Yoluyla Eğitim” adlı kitabıyla en az 30 yıl sanat eğitimi alanında etkili olmuştur. Bu kuram bugün de etkisini sürdürmektedir. Read’in kuramı Antik düşünür Platon’a dayanır. Kuramın ilkesi: “estetik eğitim, eğitimin temelidir” görüşüdür. Birlik bütünlük ve düzen sağlayıcı özelliği ile tüm sanatlar eğitimde temel olarak alınmalıdır.

“Read’in temel aldığı Platon’un görüşü özetle şöyledir: Estetik eğitim, bedene zarafet, usa soyluluk getiren tek eğitim alanıdır. Sanatı eğitimin temeli yapmadaki amaç, çocuklukta mantığın uykuda olduğu zaman işlev görerek ussal gelişmeye yardımcı olmasıdır.” (Kırıçoğlu, 2002: 24)

Bir başka deyişle mantık çağı geldiğinde, sanat buna yer ve yol hazırlamış olmalıdır. Read’e göre duyuların eğitimi çok önemlidir. Duyularla kazanılan estetik deneyimler, bütün ussal alanları ve bunlara bağlı tüm davranışları etkiler. Bu nedenle duyuların eğitimi insan bilincinin, zekasının ve dahası yargı yeteneğinin temelini oluşturur. Eğer bu duyular dış dünya ile sürekli ve uyumlu ilişki içinde olursa, toplumda kendisiyle barışık, kendi içinde bütünleşmiş tutarlı bir kişilik yaratılmış olur. Böyle uyumlu bir bütünlük sağlanmazsa, yalnız ruh doktorlarının yabancıları olmadığı dengesiz tipler yaratılmakla kalmayıp daha da korkuncu doğal olana

karşılık yalnız ussal ve mantıksal gerçekleri yaşama uygulamaya çalışan katı bir düşünce sisteminin de yaygınlaşmasına neden olur.

Sanat eğitimi aynı yıllarda etkilemiş bir başka güçlü isim “Schaefer Simmern” dir. Bu eğitim süreci içinde uzman yetiştirmekten çok dengeli ve tam insan yetiştirmek tek amaç olmalıdır der. Bir başka deyişle: sanatçının sanatı biçimlendirdiği kadar, sanat da sanatçıyı biçimlendirir. Bu dönüşümlü etkinin insanlardaki yapıcı, geliştirici özelliğine, us özürlüler ve uyumsuz kişiler üzerinde yaptığı araştırma ile dikkat çeker. Böylece sanat eğitimi ister istemez bir başka alanın “sanat terapi” nin işlevlerini üstlenir.

Temel Sanat Öğretisi ve Bauhaus

Nasıl ki endüstri devrimi resim-çizim derslerini ve bu derslerin gereği olan kimi yöntemleri gerekli kılmışsa, 20.Yüzyılın teknolojik devrimi de yeni tasarımcıların yetişeceği yeni bir okul tipine gerek duyar ve Bauhaus bu gereksinimlerden doğar. Bauhaus bir okul olarak 1919 da Walter Gropius tarafından Weimer’de kurulur. Çok amaçlı bir uygulamalı sanat okulu olarak kurulan Bauhaus’un amacı öncelikle, gelişen teknoloji ile çağdaş sanatın işbirliğini sağlamak ve bu işbirliği ile sanatı halka götürmektir. Atölyelerde belirli alanların ustaları yanında Kandinsky, Paul Klee, Moholy Nagy gibi sanatçılar da görev alır. Öğrenciler aynı zamanda bir usta-çırak ilişkisi içinde yetişir.

Daha sonra bir benzeri Dessau’da açılan Bauhaus, Hitler rejimi ve tutucu güçler tarafından 1933’te kapatılır. Göçe zorlanan öğretmenler İngiltere’ye İsviçre’ye ve Amerika’ya giderek Bauhaus’un düşünce ve uygulamalarını geliştirirler ve yayarlar. Bauhaus’da öğrenciler, ilk aşamada gerecin biçimlenme ve teknik olanaklarını araştırıyorlardı. İkinci aşamada bu deneyimlerini tasarım ve teknik bilgilerle destekliyorlardı. Geçmiş ve çağdaş sanatın bütün dallarında bilgi ediniyorlardı. Doğa derinlemesine mikro ve makro formlar bir bilim adamı gibi inceleniyordu ve sonuçta elde edilen bilgiler sanatla ilişkisi kurularak yeni tasarım ve yapı unsurları olarak kullanılıyordu. Öğrencilere çok çeşitli alanlarda kendi gücünü ve yetisini tanıyabilme olanağı sağlanıyordu.

“Bauhaus okulun en bilinen uygulayıcılarından Itten’in temel tasarım kursu şu çalışma bölümlerinden oluşmaktaydı:

- 1-En ince ayrıntıya kadar gördüğünü yansıtırma denemeleri.*
- 2-Duygu yüklü konuların öğrenci tarafından kendiliğinden yorumu.*
- 3-Sanat yapıtlarındaki değerlerin çözümlenmesi: renk nitelikleri, çizgi ilişkileri, değer ve ölçü zıtlıkları gibi.*
- 4-İki boyutlu çalışmalarla birlikte öğrenilen tasarım sorunlarını üç boyutlu tasarım sorunlarıyla kaynaştırmak” (Itten, 1975; Kırıçoğlu, 2002: 28)*

Bauhaus’da öğretimin temeli doğrudan deneyimdir. Resim-çizim derslerinde sorunların çözümleri öğrenciye hazır verilirken, burada öğrencinin sorunu kendisinin anlayıp, çözümünü yine kendisinin bulması istenir. Almanya’da kuruluşu 1920lerde olan Bauhaus’un etkileri Amerika’da 1940lı, İngiltere’de 1950li yıllara rastlar.

“Bauhaus öğretisinin düşünsel temeli ve sanat eğitime etkisi şöyle sıralanabilir:

- 1-Sanat eğitiminde sınıflarda çok çeşitli gerecin kullanılması ve böylece öğrencilerin malzemenin renk, biçim, doku vb. özellikleri yanında tasarım olasılıklarına karşı duyarlılıklarının geliştirilmesi yaratıcı düşünmenin etkin kılınması.*
- 2-İşçilik ve ustalığın sanatsal yaratmanın ayrılmaz bileşenleri olması.*
- 3-Temel tasarımın yeni bir düşünme ve yaratma biçimi olarak ilk ve orta öğretime kadar girmesi.*
- 4-Çağdaş sanatın gereç, biçim ve öteki sanat sorunlarına getirdiği yeni çözümlerle, sanatçıların konuya bilimsel yaklaşımlarının bu anlamda okullara çeşitli yeniliklerin girmesine neden olması.*
- 5-Sanat eğitiminin yeniden ussal bir çerçeveye oturtulması. Bilimin, teknolojinin ve sanatın yeni bir düşünme, yaşam ve üretim biçimi içinde birleşmesi.*

6-Sanatın öğretilbilir ve öğrenilebilir olarak düşünülmesi ve bu bağlamda somut ilkelerin sanat eğitimine girmesi.” (Kırıçoğlu, 2002: 29)

Sanat Eğitimi Temellendirme:

60’lı yıllardan başlayarak Batıda, 70’li yıllardan beri de adı pek konmasa bile ülkemizde “Bir disiplin alan olarak sanat eğitimi ya da sanata doğru eğitim” giderek yaygınlaşmaktadır. Sanat eğitimi öğretilir ve öğrenilir bir disiplin alan yapma çabasında iki temel görüş yer alır.

Birincisinde, sanatın içerdiği değerler ve bu değerlerin öğretim yolu ile çocuğa katkısı tartışılır. Sanatın kişinin eğitimine katkısını sanattan başka hiçbir alan gerçekleştiremez. Sanatın işlevlerini başka alanların hizmetine vermek, sanatın çocuğa sunduğu deneyimleri bir anlamda çocuktan çalmak demektir. Böylece sanat, çocuğun genel eğitimine hizmet veren, onun ussal yaşantısına temel hazırlayan, araçsal bir alan değil, amacı doğrudan sanat ve sanatın işlevlerinden kaynaklanan bir disiplin ders olmalıdır.

İkinci yaklaşım, sanat eğitiminin ussal-usdışı kavram ikiliğinde usdışı alanla özdeşleştirilmesine karşı açılan düşünsel boyuttaki tartışmalardır. Uzun yıllar sanatın yetenekle, bilimin zeka ile ilgili olduğu görüşü sanatı sürekli usdışı alana itmiştir. Salt teknik beceri öğretiminin yeğlendiği ilk yıllardaki resim-çizim derslerinde de anlatımın, sanatsallığın ya da yaratıcı bileşenlerin usdışı alanla özdeşleştirilerek öğretim dışı bırakıldığı dikkati çeker. “Sanat yoluyla eğitim” kuramında ise sanat eğitimi akla karşı duyguyu beslemekle ve geliştirmekle yükümlü bir denge ögesi olarak görülür ve öğretiminden hiç söz edilmez. İnsanın eğitimi yalnız algısal ve kavramsal bilgi edinme, yeni bilgilere hazır olma, düşünme ve mantık yetisinin gelişimi değildir. Eğitim aynı zamanda bir başka boyutta, estetik ve pratik düşünme, yeti ve yeteneklerinin değer yargılarının da geliştirilmesidir. (Kırıçoğlu, 2002: 31)

Konuya düşünsel yönden yaklaşan Langer, kişilerin dünyayı anlama ve anlatmada kullandıkları sanatsal işaret ve simgelerin de ussal olduğunu ve zeka

öğeleri içerdiğini söyler. “Anlatım formlarını: söylemsel(discursive) ve sanatsal anlatım formlarının yer aldığı görüsel anlatım (non-discursive)olarak ikiye ayırır. İster söylemsel ve ister görüsel anlatım formları olsun her iki alanında kendine özgü anlamı ve sözdizimi ussal alanla ilgilidir.” der.

İnsanın öğrenme, düşünme ve anlatım biçimlerine ilişkin ussal-usdışı, söylemsel-görüsel gibi ayrı ayrı kavramları eşit önemde bir düzeye getirme çabalarına en köktenci yaklaşımı Amerikalı davranış bilimci H.Gardner getirmiştir.

Çok Yönlü Zeka Kuramı ve Sanatsal Zeka:

Gardner’e göre insanlar var olduklarından beri sekiz değişik öğrenme ve bilme yolu bulmuşlardır.

“Gardner’in ileri sürdüğü zeka alanları şunlardır: (1)sözel-dil zekası, (2)mantık- matematiksel zeka, (3)görsel-uzamsal zeka, (4)müziksel-ritmik zeka, (5)bedensel-kinestik zeka, (6)sosyal zeka, (7)içsel zeka ve (8)doğacı zekadır.”(Saban, 2001:6)

Bütün normal insanlar bu her bir anlıksal alanda kimi güçlere sahiptirler. Ancak, genetik ve çevresel etmenlerin etkileşimi sonucu insanlar zeka çizgileri bakımından birbirinden ayrılırlar.

Bu zeka türleri arasında ayrı bir sanatsal zeka formu olup olmadığı sorusuna Gardner’in yanıtı “yoktur” biçimindedir. Şöyle der: “Bu zeka formlarından her biri sanatsal sonuçlara yöneltilebilir. Şöyle ki: Öğrenme formunda yer alan simgeler estetik anlamda düzenlenebilir. Örneğin: dil zekası günlük konuşmada ya da bir hukuksal karar yazmada kullanılabilir. Burada estetikten söz edilemez. Ama aynı zeka şiir ya da roman yazmada kullanıldığında, burada estetik öğelerin kullanılması söz konusudur. Demek ki bir zeka formunun estetik ya da estetik olmayan sonuçlara yöneltmesinde bireysel ve kültürel kararlar söz konusudur.”(Gardner, 1989; Kırıçoğlu, 2002: 33)

Çok yönlü zeka kuramı sanat eğitimini sürekli usdışı alan olarak gören yaklaşımlara olumlu bir yanıt getirmesidir. Duygu, düşünüş ve imgelerin bir anlatım formuna dönüşmesi olan sanat salt yetenekle ilgili bir usdışı alan ürünü değildir. Usun estetik anlamda bir başka boyutta çalışmasının ürünüdür. Bu bağlamda sanat, ne insanın gelişmesinde duygusal boşluğu dolduran, ne de zekanın eksik görüldüğü yerde kişiyi yetenekle ödüllendiren bir uğraş alanıdır.

Görme, algılama, kavrama, uygulama, estetik yargı, düşünme, anlatım duygu ve sezginin de yer aldığı karmaşık süreç, zekanın sanatsal boyutta işlerliğinin bir ürünüdür. Kişilerde varlığına inanılan değişik öğrenme formlarından her birinin sanata doğru yönlendirilmesinde ve geliştirilmesinde öğretimin etkin rolüdür. Yönlendirme en etkin biçimde sanatın öğretimiyle gerçekleşir.

Ülkemizde Sanat Eğitimi

İlk yıllar:

Resim-iş dersi 19.Yüzyılın ortalarında okullara ders olarak girer. Henüz sanayileşme belirtileri olmayan bir toplumda Resim dersinin Meşrutiyet döneminin yenileşme hareketine bağlı ve de Batı'ya öykünme olarak programlara girdiği söylenir. Bu arada Resim dersinin ilk mühendis okullarında yer aldığını da burada belirtmek gerekir. Bu derslerde uygulanan kopya yönteminde doğrudan beceri öğretimine dayalı çalışmalar yapılmaktadır. Yöntem kopya çalışmalarıyla sınırlıdır. Daha sonraki yıllarda kopyaya karşı yeğlenen kolaydan zora yöntemi, ancak daha sonraki yıllarda (1915) resim dersinin daha doğal, daha yenilikçi bir yöntemle öğretilmesi gereği savunulmuştur.

Ülkenin kültürel gelişiminde Güzel Sanatlar Akademisinin (Sanayi Nefise Mektebi) açılmasının önemi büyüktür(1883). Akademi çıkışlılar, sanatçı olmaları yanında uzun yıllar resim-iş öğretmenliği de yapmışlardır. Daha sonra 1927'de Akademi içinde resim öğretmeni olmak isteyenlere bir öğretmenlik formasyonu veren kurs açılmıştır.

Cumhuriyet dönemine kadar resim derslerinde Batı ile bireysel ilişkilerin getirdiği kimi görüşler de dahil kolaydan zora, kopya kolay resim çizmeye yönelik kartpostallardan yararlanma, bezeme çalışmaları,... gibi birçok yöntem yer alır.

Eski resim öğretimi çocuk görüş ve biçimlendirmesinin kendine göreliğine inme gereği duymamıştı. Çok yanlış olarak o zamanın eğitimi, büyükler için olduğu gibi çocuklar için de basitten karmaşığa giden yolun, kolaydan zora gitmek ile eşanlı olduğunu kabul etmekle büyük hata işliyordu. Bu görüş sonucunda çocuğun doğal resim dili geliştirileceğine resim gramerini öğretmek istemekle onun bu yeteneği boğuluyordu.(M.R. 1933; Kırıçoğlu, 2002: 35)

Cumhuriyet Dönemi:

Cumhuriyet dönemi kültür tarihimizin canlı ve parlak bir dönemidir. Atatürk, Ulusal benliği bulmada sanata ve sanatçıya güvenir. “Bu dönem çağdaş Türk kültürünün tohumlarının atıldığı dönemdir. Düşünce özgürlüğü ortamı sanatçılara yaratıcılık yolunu açmıştı. Batı taklitçiliğinden kurtulmak istiyorlar, Anadolu’da kendilerini arıyor ve yaratıcılığın kaynağını kendi öz geleneklerinde bulmaya çalışıyorlar”(İpşiroğlu, 1982; Kırıçoğlu, 2002: 36)

“Sanatta da amaç halka ulaşmak ve halkla bütünleşmektir. Sanatın temel kültür sorunlarından biri olduğu sık sık vurgulanır. Sanat eğitiminin sorunları ulusal eğitim sorunlarından bağımsız düşünülemez. Ülkeye pek çok yabancı uzman gelir. Hemen uygulamaya konan J.Dewey’in raporudur(1926). Bu raporda okulların çalışma mekanları, programları, ders araç ve gereci bakımından yeniden düzenlenip zenginleştirilmesi önerilir.

Raporda yer verilen resim ve el işleriyle ilgili konular şunlardır.

1-Okullarda resim ve el işleri atölyelerinin kurulması ve bu işliklerin gerekli araç ve gereçle donatılması.

2-Yüksek öğretime devam etmeyeceklerin yaşamlarında kendilerine yetecek bilgi ve becerilerin kazandırılmasında ve de bilginin yaşama geçirilmesinde uygulamaya ve özellikle el işlerine önem verilmesi.

3-Görsel sanatlarda (Resim, çizgi, boya sanatları olarak raporda yer alır) yeteneklerin geliştirilmesinin bireysel ve toplumsal önemi ve yararı üzerinde durulur. (Dewey, 1938; Kırıçoğlu, 2002: 36)

Dewey'in raporu üzerine, ortaokullara öğretmen yetiştirmek amacıyla Ankara'da Gazi Orta Öğretmen okulu (Gazi Eğitim Enstitüsü) açılır(1926). İlk, orta, lise Resim-iş programları değiştirilir. Okullarda resim-iş odaları ve işlikler kurulur.” (Kırıçoğlu, 2002: 36)

Bir başka Amerika'lı uzman Parker, raporunda şöyle der: “Yazın, müzik, güzel sanatlar, drama, dans, el işleri ve oyun gibi zengin alanların öğrenciye etkin bir biçimde kazandırılmasında geçmişten gelen kimi engeller vardır. Bu derslere karşı takınılan tutucu tavrın geçici olmasını umarım. Çağdaşlaşma yolunda her ulusta geçmişin kültür değerlerini canlandırma, kaybolan özelliklerden üzüntü duyma yaşanılmaktadır. Bu nedenle halk evleri ve müzeler ilgiyi canlandırmada hizmet etmektedirler. Öteki sanat dallarındaki çalışmalarda olduğu gibi resimde de çocuklarda bir özgürlük havası sezilmekle birlikte, okulların çoğunda uygulanan resim yönteminde yaratıcılığın engellendiği görülmüştür. Bu konuda izlenmesi gereken yol o kadar kural dışı olmalıdır ki çocuklar anlatımlarına doğal ve değerli çıkışlar bulabilsinler.” (Parker, 1939; Kırıçoğlu, 2002: 37)

Uzmanın özelemlerinden de anlaşılacağı gibi, çocuklara o yıllarda hala kolay çizim yöntemleriyle resim öğretilmektedir. Kimi uzmanlar ise yeni ulusun gereksinimi olan iş gücü nedeniyle okullarda el işlerine önem verilmesini önerirler. Çocuğa el işçiliği öğretirken, hem ekonomik yarar sağlayacak hem de çocuk mutlu

olacaktır. Daha sonraki yıllarda iş eğitime programlarda giderek resim dersinden daha çok önem verilir, öğrenciyi teknik öğretime hazırlayan bir çalışma alanı olarak da görülür. Cumhuriyetin ilk yıllarında bu hareketli dönem sürer. Çocuk resimlerinden oluşan sergiler açılır. Bir gurup eğitimci Avrupa'ya sanat alanında uzmanlık eğitimi için gönderilir. Bunların dönüşlerinde Gazi Orta Öğretmen Okulu içinde 'Resim Bölümü' açılır.(1932 -1933) Batıda gelişen "El İşleri Hareketi" olarak bilinen bir akımın da etkisiyle daha sonra resim bölümünden bağımsız bir de "İş bölümü" kurulur. Daha sonra bu iki bölüm birleşerek Resim-İş Bölümü adını alır.

Ülkemizde sanat eğitimi tarihinde Resim-İş bölümü önemli bir yere sahiptir. Orta öğretime Resim-iş öğretmeni yetiştirme yanında yetenekli, başarılı pek çok sanatçı kültür yaşamımıza kazandırılmıştır.

Cumhuriyet döneminin bir başka etkin eğitim kurumu, eğitim ve kültür tarihimizin en önemli kuruluşu kuşkusuz Köy Enstitüleridir. İş eğitimi ilkelerine dayalı, köyün çok yönlü kalkınmasını amaçlayan bu kuruluşlarda sanat çalışmaları büyük önem taşır ve eğitimin bütünlüğü içinde bu bütünün en vazgeçilmez parçasıdır. Ancak, tıpkı Batıdaki 'Bauhaus' gibi enstitülerin eğitim yaşamına 1947 de son verilir.

Daha sonraki yıllarda iş eğitimi gittikçe zorlaşır. Ya yarara yönelik eşyanın küçük modelini yapmaya ya da ne olduğu belirsiz boşuna emek kaybına neden olan yoz işlerin yapımına dönüşür. 1972 yılında İş dersi bir program değişikliği ile "İş ve Teknik Eğitimi" adı altında öğrencinin yaratıcı düşünmesini geliştirmeyi amaçlayan bir ders konuma getirilir. Amaç, ne salt el becerisi kazandırmak, ne kısa yoldan, çocuğu yaşama hazırlamaktır. Amaç öğrencinin yeteneğini belirleyerek yönlendirmektir.

Resim-iş dersi hep daha çağdaşı yakalama önerileri içinde ama uygulamada kuramdan oldukça geri kalarak bugüne ulaşmıştır. Cumhuriyetin 10. Yılı için hazırlanan Maarif Rehberinde hep daha yenilikçi, daha çağdaş bir resim-iş eğitime özlem belirtilir. Bu önerilerin özeti, çocuğa dönük, yaratıcılığı geliştirici bir resim dersidir.

1940'lı yıllarda Resim-iş dersinin amacı daha çok “çocuk odaklı” yaklaşımlara kayar. Çocukların yaratıcı çabalarının onların yalnız sanat yönünden değil bütün ussal yetilerini de geliştireceği görüşü kabul görür. 1950'li yıllarda ise “Sanat Yolu ile Eğitim” görüşü yaygınlaşmaya başlar.

“Zaman zaman öğretim programlarında düzeltim çalışmaları yapılırsa da bu bir iki tümce değişikliğinden öteye geçmez. Bu durum bugün de sürmektedir. Ne gittikçe birçok üniversitede açılan Resim-iş bölümleri, ne her yıl tekrarlanan öğretmenleri iş başında yetiştirme kursları, ne Güzel Sanatlar Fakülteleri ne de az da olsa düzenlenen sempozyumlar sanat eğitimi okullarda daha iyi bir düzeye getirmeye yetmektedir.” (Kırıçoğlu, 2002:42)

Elbette sanat eğitiminin yetersizliğinden yakınmalarda, her ülkenin kendi koşulları içinde görece bir durumu düşündürmektedir. Örneğin, Batılı 25 kişilik sınıfları sanat dersi için kalabalık bulurken, bizde kalabalık sınıf kavramı 45 -60 kişilik öğrenci sayısına karşılık kullanılır. Sanat eğitiminin kuramsal temelini zayıf olmasının nedenlerinden biri iktidarların yanlış ve yanlış politikalarıdır. Bu politikalar nedeniyle, Resim-iş dersinin konumunu, önemini ve işlevini ülke koşullarına göre doğru saptama girişimleri hep sonuçsuz kalmıştır. Çünkü bu girişimlerin etken olması için ne kamuoyu oluşmuş ne de meslekten kişilerin (Resim-iş öğretmenleri, sanatçılar, sanat eğitimcileri) ağırlıklarını duyuracak baskı gurupları işlev yapabilmıştır.

Oysa, 1960 yılında Almanya'da klasik lisenin (Gymnasium) ikinci devresinde sanat dersini seçmeli ders olmasına sanat eğitimciler büyük tepki göstermişlerdir. Bu tepki hem isteklerin olumlu yönde gerçekleşmesini hem de sanat dersinin okullardaki rolünün yeniden düşünülmesini sağlamıştır.

Cumhuriyet döneminde ilk yıllar gerçekten sanatsal gelişmenin altın yıllarıdır. Sanat eğitiminde temel arayışlar içine girilmiştir. Bu eğitim sürecinde, sürekli doğaya dönmek, görmeyi öğretmek, imge zenginleştirmek gibi öneriler daha çok sözde ve yazıda kalsa da yer almıştır.

“Cumhuriyet döneminden daha sonra gerek kurumsallaşma eksikliğinden, gerek politik nedenlerle bu temel tam kurulamamıştır. Temeli sağlam bir sanat eğitimi politikasına dayanmayan Resim-İş dersinde tutarlı, gelişmeye açık bir düzey tutturulamamıştır. Şimdi tekrar ulusal sanat eğitimi politikası saptamaya her zamankinden daha çok gereksinim vardır. Çağdaş düşünce ışığında salt biçimsel değişikliklerle yetinmeden bu değişimin öz kazanmasına özen gösterilmelidir. Bunun kanıtı ise kuramsal çalışmalarla uygulamanın koşutluk göstermesidir.”
(Kırıoğlu, 2002: 43)

2.4. Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında Okutulan Ders Programı

BİRİNCİ YIL

I. Yarıyıl

KODU DERSİN ADI	T	U	K
Desen	2	2	3
Temel Tasarım I	2	4	4
Perspektif	1	2	2
<i>Sanat Tarihine Giriş</i>	2	0	2
Yabancı Dil I	3	0	3
Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	0
Öğretmenlik Mesleğine Giriş	3	0	3
Kredi	19		

II. Yarıyıl

KODU DERSİN ADI	T	U	K
Temel Tasarım II	2	4	4
Yazı	1	2	2
<i>Türk Sanatı Tarihi</i>	3	0	3
<i>Batı Sanatı Tarihi</i>	3	0	3
Yabancı Dil II		3	0
Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II		2	0
Okul Deneyimi I	1	4	3
Kredi	20		

İKİNCİ YIL

III. Yarıyıl

Kodu DERSİN ADI	T	U	K
Anasanat Atölye I	2	4	4
Seçmeli Sanat Atölye I		2	2
<i>Çağdaş Dünya Sanatı</i>	2	0	2
Gelişim ve Öğrenme	3	0	3
Seçmeli I	3	0	3
Seçmeli II	3	0	3
Kredi	18		

IV. Yarıyıl

KODU DERSİN ADI	T	U	K
Anasanat Atölye II	2	4	4
Seçmeli Sanat Atölye II	2	2	3
<i>Çağdaş Türk Sanatı</i>	2	0	2
Bilgisayar	2	2	3
Seçmeli III	3	0	3

Öğretimde Planlama ve Değ. Kredi	3 2 4 19
-------------------------------------	-------------

ÜÇÜNCÜ YIL

V. Yarıyıl

KODU DERSİN ADI	T U K
Anasanat Atölye III	2 4 4
Seçmeli Sanat Atölye III	2 2 3
İnsanın Sanatsal Gelişimi	2 0 2
Estetik	3 0 3
Müze Eğitimi ve Uygulamaları	2 2 3
Öğretim Tek. ve Materyal Gelişt.	2 2 3
Kredi	19

VI. Yarıyıl

KODU DERSİN ADI	T U K
Anasanat Atölye IV	2 4 4
Seçmeli Sanat Atölye IV	2 2 3
Sanat Öğretiminde Uygulamalar I	2 2 3
Sanat Eleştirisi	3 0 3
Sınıf Yönetimi	2 2 3
Özel Öğretim Yöntemleri I	2 2 3
Kredi	18

DÖRDÜNCÜ YIL

VII. Yarıyıl

KODU DERSİN ADI	T U K
Anasanat Atölye V	2 4 4
Seçmeli Sanat Atölye V	2 2 3
Sanat Öğretiminde Uygulamalar II	2 2 3
Sanat Öğretimi Deneyimi	0 4 2
Okul Deneyimi II	1 4 3
Özel Öğretim Yöntemleri II	2 2 3
Kredi	18

VIII. Yarıyıl

KODU DERSİN ADI	T U K
Anasanat Atölye VI	2 4 4
Seçmeli Sanat Atölye VI	2 2 3
Rehberlik	3 0 3
Öğretmenlik Uygulaması	2 6 5
Kredi	15

TOPLAM KREDİ	146
---------------------	------------

T : Haftalık teorik ders saati.

U : Haftalık uygulama ders saati.

K : Dersin kredisi

(Resim Öğretmenliği Lisans Programı Ders Tanımları EK-2 ‘dedir.)

I. YARIYIL

Sanat Tarihine Giriş

(2-0) 2

Sanat ve sanat ile ilgili temel kavramların tanımları, sanatın ortaya çıkışı, Prehistorik Çağda sanatın gelişimi, Mezopotamya Sanatı, Mısır Sanatı, Anadolu Uygarlıkları, Grek Sanatı ile Doğu sanatlarının Ortaçağa kadar olan gelişimini inceler.

II. YARIYIL

Türk Sanatı Tarihi

(3-0) 3

İslamiyet öncesi Türk sanatlarından başlayarak XX. Yüzyıl Türk sanatına kadar olan dönemdeki, geleneksel sanatlar, plastik sanatlar, tasarım örnekleri ve mimarlık tarihini kapsar. Sanat öğretmeni için gerekli ve öncelikli olan bilgileri içerir.

Batı Sanatı Tarihi

(3-0) 3

Roma sanatından başlayarak, Ortaçağdan günümüzdeki çağdaş uygulamalara kadar Batı’daki sanatsal gelişmeleri kronolojik olarak inceler.

III. YARIYIL

Çağdaş Dünya Sanatı

(2-0) 2

Dersin amacı “Sanat Eğitiminde Çokkültürlülük (Multicultural) ve Kültürlerarası İletişim” anlayışı çerçevesinde, çeşitli ülkelerdeki sanatsal uygulamalardan öğrencileri haberdar etmektir. Bu maksatla Asya ülkeleri (Çin, Japonya, Türki

Cumhuriyetleri, Hint, Endonezya, Malezya, Kore vb), Kafkas ülkeleri, Ortadoğu ülkeleri (İran, Irak, Ürdün, İsrail vb.), Afrika ülkeleri (Mısır, Sudan, Fas Mozambik, Nijerya, Etyopya, Somali, Botswana vb.), Güney Amerika ülkeleri (Bolivya, Peru, Meksika, Brezilya vb.) gibi değişik bölge ve kıtalardaki geleneksel ve çağdaş sanatsal uygulamaların görsel (slayt, video, reproduksüyon vb.) ve teorik incelemelerini ve tanıtımını içerir.

IV. YARIYIL

Çağdaş Türk Sanatı

(2-0) 2

Batılı anlayışta çağdaş Türk sanatının başlangıcından günümüze gelişimini ve yakın dönemdeki sanatsal uygulamaları içerir.

(http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_yetistirme_lisans/resim.pdf)

2.5. Sanat Tarihi Biliminin Tanımı ve Gelişimi

Görsel sanatların tarihsel evrimini inceleyen bilim dalıdır. Sanatın tanımına dair fikirler tarih boyunca sürekli değişmesine rağmen, sanat tarihi, sanattaki değişimlere bir sistem çerçevesinde bakarak bunları sınıflandırmayı, yaratıcılık yoluyla şekillendirilmelerini anlamayı ve yorumlamayı amaç edinir.

Sanatı ve özellikle "sanat tarihi"ni tanımlamak için sanatın kelime olarak kökenine inmek gerekir. Etimolojik olarak "sanat" kelimesini incelediğimiz zaman; batıda sanat kelimesi "ars" kökeninden gelmektedir. Latincedeki "ars", marangozluk, gümüş işçiliği veya cerrahlık gibi, özel yetenek isteyen meslekler için kullanılmıştır. Latince 'ars', yunanca 'techne' sözcüklerinden türemiştir. Görülüyor ki eski düşünüş tarzında, insanların sanat faaliyetlerinin karşılığı zanaat değil doğaydı. 14. yüzyıl sonuna kadar bu tanımlama devam etmiş ve bu yüzyıldan sonra "arte", bilim, felsefe, ticaret ve daha birçok alanda, belirli kurallara göre çalışmayı ifade etmiştir (Mülayim, 1983: 30-31).

18. yüzyılda bu geleneksel sanat kavramını oluşturan bir bölünme olmuştur. Beceri ve zarafetle yapılan her türlü insan etkinliği olan sanat kavramı ikiye ayrıldı; bir tarafta, şiir, resim, heykel, mimari, resim gibi güzel sanatlar; diğeri de ayakkabıcılık, nakışçılık, hikaye anlatıcılığı, popüler şarkılar gibi zanaat ve popüler sanatlar olarak. 19. yüzyıldan itibaren, bu yeni bölünmedeki güzel kavramı atıldı ve sanat mı zanaat mı olduğu üzerinde duruldu (Shiner, 2004: 23-24).

“Sanat tarihi, arkeolojiden farklı olarak her türlü maddi kültür bulgusuyla değil, kültür nesnelelerini sanat yapıtı özelliği taşıyan biçimsel değer ve anlam içerikleri üzerinde durur.” (Arel, 2004: 3)

Sanat tarihi, bütün zamanların içinde üretilen eserlerin tümünü kapsar; Prehistorik dönemlerden başlayıp İlkçağ devletlerinin, orta ve yakın çağ ve devletlerinin ürettikleri, sanat eserleri buna dahildir (Cantay, 2004: 7). Arkeoloji yaklaşık M.S. 4 yüzyıla kadar uzanabilmektedir. Sanat tarihi ise yaklaşık M.S. 4.

yüzyıldan sonraki sanat ürünlerini içermektedir. "Sanat Tarihi" ve "arkeoloji" kavramları, sanat tarihinin kavram bütünlüğü içinde, tarihi kronolojik olarak ikiye bölünerek ifade edilmesinden meydana gelmektedir. Arkeolojik dönemin ifadesi olan verilerin, kazı tekniklerinin farklı olması gibi, arkeolojiyi de kavram bütünlüğü içine alan, sanat tarihinin de verilerinin, özelliklerine göre farklılıklar gösteren kazı teknikleri vardır. (Cantay, 2004: 10)

Sanat tarihi çalışmaları Ortaçağ'dan beri yapılmaktadır. Ancak bu çalışmaların çoğunda bir sistem ya da metot kullanılmamıştır. Bu durum, sanat tarihinin bir "bilim" dalı olarak kabul edilmesine kadar sürmüştür. F. Hegel (1770-1831)'in, çağların karakterlerini ve onların sanata yansıyan boyutlarını diyalektik bir sistem içine alması, Winckelmann'ın sanat malzemesini sistemli olarak sınıflandırması bu alanda yapılan önemli çalışmalardır (Mülayim, 1983: 11).

Sanat tarihini Avrupa'daki gelişim sürecine baktığımızda Avrupa kültürünün kaynaklarını oluşturan, Antik Çağ düşüncesi, Roma uygarlığı ve Hıristiyanlık inancı bu uygarlığın sanat ve bilim alanındaki gelişmeleri şekillendiren unsurlara ulaşılmaktadır. Antik çağda, tarihi kaynaklar ve arkeolojik buluntular Greklerin sanat eşyası topladıklarını göstermektedir. M.Ö. 7. ve 6. yüzyıllarda ünlü sanatçıların imzasını taşıyan vazo ve heykellerin toplandığı, sunakların ve hazine binalarının adeta birer müze görünümü taşıdığı bilinmektedir. Efesos, Defli, Olimpiya ve öteki şehirlerde değerli eşyaların toplandığı bilinmektedir. Bu eşyaların döküm listeleri, Herodotos'ta bulunmaktadır. Estetik bakımdan değerlendirmenin yapıldığı herhangi bir kayıttın olup olmadığı bilinmemektedir. Ancak Herodotos, bu eserleri, estetik özellikleri ve ölçüleri bakımından tanımlamaktadır (Mülayim, 1994: 78-79).

Roma imparatorluk çağında, sanat eserlerinin tanıtın yazılar yazmak moda haline gelmiştir. Philostratus, oğlu Philostratus ve Callistratus, Günlerde yapılmış çeşitli tablo ve heykelleri tanıtın yazılar yazmışlardır (Mülayim, 1983: 57). Bu dönemde sanatçının kişiliği göz önünde bulundurulmamıştır. Marcus Vitruvius (M.Ö. 1. yüzyıl) adlı yazar, mimarlık sanatını konu alan bir kitap hazırlamış ve döneminin ve öncesini bu eserinde değerlendirmiştir (Mülayim, 1994: 83).

M.Ö. 1. Yüzyılda yaşamış olan İtalya'lı Pasiteles, "Mirabilia" adlı eserinde, Grek sanatı ve sanat kuramlarının Roma sanatına etkileri konusunda bir kitap yazmıştır. Aynı yüzyılda yaşayan Cornelius Nepos ise ünlü ressamların biyografilerini kaleme almıştır. Bu dönemde Philostratus ve Callistratus sanat eserlerinin tanıtılması konusunda çalışmalar yapmıştır. Ancak bu dönemde yazarlar sanat tarihi anlayışından çok dönemin sanat idealini anlatmayı amaçlamışlardır (Mülayim, 1994: 83).

14. yüzyılda Filippo Villani, antik çağ ustalarından başlayarak, sanatçıların kişiliklerini ve sanat özelliklerini anlatan bir eser hazırlamıştır. 15. Yüzyılın en önemli sanat teorikisi olan Leon Battista Albert (1404-1472) dönemin sanatı ve sanat eserleri hakkında birçok kitap yazmıştır. Eserlerinde, Rönesans sanatının temel anlayışı, eski anıtların ölçüleri, mimari şemalar, dekorasyon, resim ve heykel gibi konuları değerlendirmiştir (Mülayim, 1994: 86-87). Aynı yüzyılda Lorenzo Ghiberti (1378-1455), "Commentarii" adlı eserinde Antik çağdan kendi zamanına kadar, sanatın gelişimini sistematik olarak inceleyerek bu alanda bir ilk olmuştur (Mülayim, 1994: 87).

Gerçek anlamda sanat tarihi çalışmaları, 16. yüzyılda sanat tarihçi gibi çalışan Georgio Vasari (1511-1574) tarafından başlatılmıştır. "Le Vite" (hayatlar) adını taşıyan ünlü eserinde, Grekler, Romalılar ve Etrüsklerden başlayarak Rönesans döneminin bütün sanatçılarını incelemiştir. İlk basımı 1550'de yapılan bu eserde Vasari'nin bir ressam olmasına rağmen gerçek bir sanat tarihçi gibi kurmuş olduğu şema içinde sanatçıları değerlendirdiği ve üslupsal özelliklerinden bahsettiği görülmektedir (Mülayim, 1994: 88-89).

Almanya'nın sanat tarihini yazan ilk kişi ise Matthias Quad von Kinkelbach'dır. "Teutscher Nation Heiligkeit" (1609) adlı kitap bir gezi rehberi biçimindedir ve çok sayıda sanat eseri barındırmaktadır (Mülayim, 1994: 92). 18. yüzyılda, İtalya, Fransa ve İngiltere'de kültür ve sanat ortamında büyük gelişmeler yaşanmıştır. Buna paralel olarak dergilere yazılan eleştiri yazılar çoğalmış ve sanat tarihi gelişme yoluna girmiştir. J.J. Winckelmann 1764 yılında, yazdığı kitabın

başlığında ilk defa 'sanat tarihi' ibaresini kullanmıştır (Shiner, 2004: 152-155).

18.yy modern anlamda sanat tarihin olduğu bir dönemdir. Bu yüzyılda, politika, endüstri, kültür alanlarında büyük değişimler yaşanmış ve eski eser toplayıcılığı hız kazanmıştır. 1763 ve 1738' de Pompei ve Herculaneum' da yapılan sistematik kazıların yankıları, arkeoloji biliminin doğmasına neden olmuş, bu da sanat tarihi biliminin gelişmesine yardımcı olmuştur. Bu yüzyılda pek çok sanat tarihçisi, ulusal, yöresel ayırımları, yani evrensel dinlerin geniş etki alanlarından çok sosyolojik grupları esas almışlardır. Bu anlayış içinde, Johan Joachim Winckelmann (1717-1768) gerçek anlamdaki sanat tarihinin doğuşunu sağlayan araştırmacıdır. Winckelmann, "Geschichte der Kunst des Altertum" adlı eserinde kendi dönemini değil Eski Çağ'ın sanat eserlerini bilimsel ölçülere göre kapsamlı bir biçimde incelemiştir (Mülayim, 1994: 95).

Almanya'da ki bu gelişmelerin yanı sıra diğer Avrupa ülkelerinde de arkeoloji ve sanat tarihi alanlarında yeni gelişmeler yaşanmıştır. Fransa'da Altamira Mağarası'nın bulunması, İran, Filistin ve Anadolu'da kazıların başlaması ve arkeoloji derneklerinin kurulması bu alandaki çalışmaları hızlandırmıştır. Neoklasik yaklaşımın zirveye ulaştığı bu dönemde eser kaçakçılığı da artmış ve maddi güçleri olan Almanya, İngiltere, İtalya ve Fransa gibi ülkeler bu yolda bütün imkanlarını kullanmışlardır. Kimi zaman kaçırılarak toplanan bu eserlerin nerede duracağı bir sorun haline gelmiş ve bu durum müzelerin kurulmasına neden olmuştur. Böylelikle eski kültürün en önemli eserleri Avrupa'da bir araya getirilmiştir (Mülayim, 1994: 97).

Sanat eserini tanımlayabilmek için, onun 'içeriğini ve anlamını' kesin ve nesnel bir biçimde ortaya koyacak araştırmalara ağırlık veren topluluk "Viyana Okulu" olmuştur ve etkileri günümüze kadar devam etmiştir (Mülayim, 1994: 103). Sanat tarihinde bu gelişmelerin yanı sıra, Uzak Doğu ve İslam Ülkelerinin sanatlarının keşfedilmesi, sanat tarihinde alanların genişlemesine neden olmuştur. Strzygowski (1862-1941), Hıristiyan sanatı çalışmaları sırasında doğu ülkelerinde sanat eserlerine yönelmiş ve Türk sanatı hakkında araştırmalar yapmıştır.

Psikoloji ve sosyoloji alanındaki gelişmeler sanat tarihine bakış açısını da değiştirmiştir. Ünlü yazar H. Read, sosyal sınıflardan bahsederek, sanat olgusunun zengin içeriğini antropoloji ve psikolojinin verilerine dayandığını söylemektedir. Sovyet Devriminin yaşandığı Rusya'da, N. Buharin (1888-1938) gibi devrimi benimseyen yazarlar, sanat tarihini; emekçi sınıfların ağırlıkla yer aldığı bir bilim dalı olarak tanımlamaktadırlar (Mülayim, 1994: 107).

Batı'daki sanat tarihinin gelişimi, insan düşüncesinin kat ettiği aşamalara göre bilimsel kimlik kazanmıştır. Batı kültürünün yaşadığı mekanikleşme, insan ilişkilerinin katı çıkar çatışmalarına dönüşmesi toplumların yeni arayışlara girmesine neden olmuştur. Bu nedenle eski sanatlara dönüş yaşanmıştır. Araştırmacılara göre, böyle bir ortam içinde, tarihin sosyal dönüşüm noktası olan feodalizmden demokrasiye geçiş anında sanat tarihi gerçek anlamda doğmuştur. O ana kadar kişisel otoritelerin himayesinde olan ve onların bağımsızlık arzularına hizmet eden sanat tarihi, artık çağın gerçeği olan eşitlik ilkesine bağlı bir yön kazanmıştır (Mülayim, 1994: 109).

Ülkemizde Sanat Tarihi Biliminin Gelişimi

Sanat tarihinin Türkiye'de bir bilim dalı olarak gelişimi oldukça geç tarihlerde, Cumhuriyet döneminde gerçekleşmiştir. Hatta, sanat tarihinden önce arkeoloji gelişmiş ve bu alan belli bir dolgunluğa ulaştınca sanat tarihine yönelmiştir (Mülayim, 1983: 54).

Cumhuriyet öncesinde Osmanlı'ya baktığımız zaman tarih anlayışı içinde, zamanın belirli olaylarını belgeleme amacıyla tutulan kayıtların doğal olarak bir sanat tarihi anlayışını ortaya çıkardığı görülmektedir. Yapıların inşa tarihi, sanatçısı gibi bilgilerin kayıtlarının tutulması, yazmalarda ya da minyatürlerde sanatçısının en azından adının yer alması, kimin için ve neden yapıldığının belgelenmesi, "sanat tarihi" anlayışı içinde oluşturulmamış olsa da belgeleyici özelliği ile hem dönem

hakkında bilgi vererek sanat tarihinin amacına hizmet etmekte hem de bu disipline kaynak olmaktadır.

Osmanlı padişahlarının Bursa ve Edirne'deki saraylarında birer hazine dairesi olduğu ve buralarda zengin ve seçkin koleksiyonlar bulunduğu bilinmektedir. Ancak Osmanlı İmparatorluğu'nun gerileme ve çöküş döneminde, sanat tarihi, müzecilik ve sanat eserlerini sergileme batılı bir anlayışla yapılmaya başlanmıştır (Mülayim, 1994: 135). Sanat ve sanat tarihi açısından Osmanlı döneminin en önemli teşkilatı Ehl-i Hiref teşkilatı'dır. Yaklaşık 1526'larda başlayan ve imparatorluğun sonuna kadar var olan bu kuruluş imparatorluğun sanat ve kültür merkezi durumundaydı. Çeşitli alanlarda sanatçıların ve bunların devlet adına yaptıkları eserlerin kayıtlarının tutulması sanat tarihi açısından önemli belgelerdir (Atıl, 1998: 447-448).

17. yüzyılın Osmanlı kaynakları arasında sanat tarihi açısından önemli diğer bir kaynak ise mimari eser, şehir ve kasaba tanıtımı yapan, dönemin sosyal ve kültürel yaşantısı hakkında pek çok bilgi veren Evliya Çelebi (1611-1682)'nin Seyahatname'sidir. Ayrıca, çeşitli sanat dalları ve zanaatlara, kılık kıyafet, inanç ve törelere, önemli olay, yapı, şahıs ve konuşulan dile kadar pek çok konuda bilgi vermektedir.

Lale Devrinde kendini gösteren batı etkisi sanat ve sanat tarihi açısından yeniliklerin yaşanmasına neden olmuştur. III. Selim (1789-1807) devrinde açılan Mühendishane-i Berri Humayun'da (1795) ve II. Mahmut (1808-1839) döneminde kurulan Mekteb-i Harbiye'de (1834) resim derslerinin müfredat programına alınması bu yeniliklerin başında yer almaktadır. Sultan Abdülmecit (1839-1861) zamanında, eski eserleri korumak için Aya İrini Kilisesi'ni kullandığı (1846) ve bu iş için Fransız arkeolog Dumont'un görevlendirildiği bilinmektedir. 1869 yılında Ali Paşa'nın sadareti sırasında depo görünümündeki bu yapıya 'Müze-i Humayun' adı verilmiştir. Bu müzenin başına, Galatasaray Lisesi İngilizce öğretmeni Goold getirilmiş ve 3 yıl çalışarak eserlerin katalogunu çıkarmıştır. 1871'de Terenzio müzeye müdür tayin

edilmiş, on yıllık çalışmasından sonra müze müdürü Osman Hamdi Bey olmuş ve 1910 kadar bu görevine devam etmiştir (Mülayim, 1994: 137).

Osman Hamdi Bey (1842-1910), arkeolojiye büyük hizmetler vermiştir. Bugünkü İstanbul Arkeoloji Müzesi(1805) Osman Hamdi Bey'in çalışmalarıyla kurulmuştur. Osman Hamdi Bey, Türk resmi için bir dönüm noktası sayılan Sanayi-i Nefise Mektebi'ni (1883)kurmuştur. II.Meşrutiyet'in (1908-1918) ilanıyla, fikir ve edebiyat alanı canlanmış ve milliyetçi söylemler baş göstermiştir. Bu dönemde yayın hayatına başlayan 'Dergah' Mecmuası'nda Osman Hamdi Bey'in damadı Vahid Bey (Mehmet Vahid 1873-1931) 'Sınaat' başlıklı yazılar yazmaya başlamıştır. Bu yazılarıyla Yunan, Roma ve Batı sanatlarını Türklere tanıtmak istemiştir. Vahid Bey, Sanayi-i Nefise Mektebi'nde 1908-1931 yılları arasında sanat tarihi dersleri vermiştir.

Osmanlı döneminde, bir çok eser devletin bu alanda bilgisizliği nedeniyle Avrupalı sanat tarihçi ve arkeolog tarafından çalınp yurt dışındaki müzelere götürülmüştür. Osman Hamdi Bey bu konudaki duyarlılığı ile bunu önlemek amacıyla çalışmalar yapmış ve devletin bilinçsizliğine rağmen bu dönemde 'Asar-ı Atika Kanunu' çıkarılmasını sağlamıştır. Böylelikle eserlerin yurtdışına çıkarılmaları önlenmiştir.

Cumhuriyet'in ilk on yılında uygulanan eğitim ve kültür politikasına bağlı olarak sanat tarihi alanındaki çalışmalarda hız kazanmıştır. 1927'de Ankara Etnoğrafya Müzesi açılmış ve daha birçok ilde müzelerin açılmasına karar verilmiştir. 20 Şubat 1931 'de Gazi Mustafa Kemal Paşa Konya'dan Başbakan İsmet Paşa'ya gönderdiği bir telgrafta adlarını sayarak beş kentimizde müzelerin durumlarını gördüğünü de belirterek müzeci, kazıbilimci (arkeolog) yetiştirilmesi için Avrupa'ya öğrenci gönderilmesi ve Konya'da ki değerli Selçuklu yapıtlarının onarılması konusunda yönerge vermiştir (İnan 1981:178). Anadolu bir yandan kazılarla arkeolojik açıdan incelenirken bir taraftan da Türk sanatı araştırmaları hızlanmakta ve sergilenmektedir (Batur, 2002:72).

Daha sonra ise İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde Arkeoloji Bölümü de kurulmuştur. Bu bölümde yalnız arkeoloji değil sanat tarihi dersleri de verilmiştir. Sanat tarihi eğitime ilk defa ayrı bir ders olarak 1943'te İstanbul Üniversitesi'nde başlanmıştır. Daha sonra açılan yeni üniversiteler ile bu eğitim devam etmiştir.

2.6. Sanat Tarihi Eğitimi

“Sanat eğitimi içinde yer alan öğretim alanları şu şekilde sıralanabilir.

1_ Uygulama boyutundaki yaratıcı çalışmalar: Görsel sanatların resim, heykel, grafik sanatlar, seramik, dokuma v.b. alanlarında doğrudan araç ve gereçle çalışmayı gerektiren uygulamalı alan.

2_ Sanat eleştirisi: Sanat yapıtı incelemeye, onlardan tat almaya ve giderek eleştiriye ulaşan eleştirel alan.

3_ Sanat tarihi: Kültürler içinde sanatın değişimini inceleyen, tarihsel süreçle bağlantılı olarak sanatı irdeleyen sanat tarihi ya da kültürel alan.

4_ Estetik: Doğada ve sanatta güzeli arayan; “sanat nedir” “sanat ne içindir” sorularını tartışan alan.” (Kırıçoğlu, 2002: 121)

Sanat eğitiminin en önemli parçalarından biri olan sanat tarihi öğretimi, günümüzde bir takım sorunlar yaşamaktadır.

Sanatçı yapıtını oluştururken, us, duygular, sezgi, bedensel katılım bu çalışmalarda yer alır. Bu yaratıcı süreç sonunda ortaya çıkan değerli bir üründür. Tıpkı bilimin kendinden önceki araştırmalara ve buluşlara dayanması gibi sanatta da yapıt kendinden önceki araştırmalara ve buluşlara dayanması gibi sanatta da yapıt kendinden önceki yapıtlardan izler taşır. Bu özelliği ile kendinden sonraki yapıtlara da kaynaklık eder. Böylece sanat geçmişten günümüze tarihsel süreç içinde değişerek ulaşır. Öğretmenler sanat yapıtlarını yer ve zaman ilişkileri içinde sanatta öğretimin bir parçası olarak öğretirler.

Sanat tarihi öğretmenin amacı ne kuru bir uygarlık tarihi öğretmek ne de kronolojik bir sıralama içinde sanatın tarihine yaklaşmaktır. Amaç öğrenciye yaşayan, canlı bir sanat tarihi bilincini kazandırmaktır. (Kırıçoğlu, 2002: 136)

“Sanat Tarihi Öğretimi Nasıl Yapılmalıdır?” sorusunu Olcay Kırıçoğlu “*Sanatta Eğitim*” adlı kitabında Şu Şekilde maddelendirmiŐtir:

1. *Sanat tarihi öğretiminde yakın çevre ve yakın çağ ilkesi uygulanmalıdır. Bu ilkenin uygulanmasında üç yarar vardır: Birincisi, yakın çevre ilgiyi sürekli canlı tutar. İkincisi, gerçek yapıtların çevrede bulunmasıyla bu kültürel varlıkların tarihsel ve sanatsal değerlerini öğrenci daha somut olarak kavrar. Üçüncüsü, geçmişin nesnel olarak öğretilmesiyle sanat yapıtı inceleme birleşerek sanat tarihi kuruluktan kurtulmuş olur. Yakın çevrede bulunan yapıtlardan hareket edilerek öğrenilen bir sanat tarihi, aynı zamanda öğrenciye sanatta sürekliliğin bir gelişme değil bir değişme olduğunu da kavratacaktır.*
2. *Sanat tarihi öğretiminde öğrenci aktif bir rol almalıdır. Bu canlılık zaman zaman kıyaslamaların, benzetmelerin ve zıtlıkların ortaya çıkarılmasıyla sağlanabilir.*
3. *Sanat tarihi öğretimi, sanat yapıtı inceleme ile yeri geldiğinde birlikte yürütülmelidir. Böylece sanat tarihi salt bilgi yükü olmaktan çıkıp, öğrencilerin bütün duyu, algı, yorum ve çözümleriyle katıldıkları bir uygulamalı çalışma alanı olmalıdır.*
4. *Sanat tarihi dersinin dili yalın ve öğrencilerin anlayacağı bir biçimde olmalıdır. Ancak, bu hiçbir zaman konunun yüzeyselleştirileceği anlamına gelmemelidir. (Kırıçoğlu, 2002: 136-137)*

Sonuç olarak, “Sanat tarihi, okullarımızda daha çağdaş ve yeni bir anlayışla ele alınmalıdır. Sanat tarihi kitaplarda hangi sıralama içinde olursa olsun, öğretmen yakın çevredeki yapıtlarla ilişki kurarak dersine canlılık kazandırmalıdır. Bu çalışmalar içinde çağdaş sanat hiç ihmal edilmemelidir.” (Kırışoğlu, 2002: 137)

2.7. Müze Eğitimi

Müze, her açıdan değer taşıyan bir bütünü korumak, incelemek, değerlendirmek, özellikle de halkın beğenisinin yükselmesi ve eğitimi için sergilemek amacıyla toplum yararına işleyen bir kurum olarak tanımlanmaktadır. Müzedeki yapıtların saklanması, korunması ve sunulması için gerekli teknik bilgileri içeren bilimsel çalışma alanına ise müzecilik adı verilir. Müzecilik; müzenin kurulması, müzede yer alan eserlerin kimin tarafından ne zaman yapıldığının belirlenmesi, sınıflanması, gerekliyse onarılması ve ısı, nem gibi dış etkenlerden korunması gibi konularda faaliyet gösterir.

Rönesans döneminde, Floransa'da yaşayan Medici ailesinin, sanatı ve sanatçıları desteklemek amacıyla çok sayıda sanat eserini satın alarak biriktirmesi, bugünkü müzeciliğin temellerini oluşturdu. Günümüzde, dünyanın en önemli sanat galerilerinden biri olan Uffizi Sanat Galerisi'nin bir bölümünde, Medici ailesinin özel koleksiyonları sergilenmektedir.

Louvre Müzesi, 1793 yılında, Fransa'da, tüm halka açık bir müze olarak kapılarını açmıştır, daha sonra ise, İngiltere'deki, Victoria and Albert Müzesi, 1852 yılında hizmete girdi. Bu arada, sadece bilim adamları ve araştırmacıların yararlandığı İngiltere'deki British Museum, İngiliz hükümetinin kararıyla, kapılarını halka açtı. 19.yy'da ABD'de de ilk müze açılmış, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dünyanın her yerinde yaygınlaşan yeni müzeler, bugün, çağdaş eğitimin önemli bir parçasıdır.

Müzeler yoluyla sanat eğitimi Batı'da 19. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Gelişmiş ülkelerde gerek sınıf gerek sanat öğretmenlerinin sıklıkla başvurdukları ve çok yararlandıkları müze ve galeriler, öğrenciler ve halk için özel eğitim programları gerçekleştirmektedirler.

Avrupa ve Amerika müzeleri, müze görevlerinin yanı sıra eğitimi ciddi olarak üstlenmişlerdir. Buradaki müzelerin çoğunda özel dershaneler ve atölyeler bulunmaktadır. Bu atölyelerde anaokulu çocuklarına gerçeğe yakın arkeolojik objeler verilmekte, onlardan kil veya hamurla kendilerine verilen objelerin aynısını

yapmaları istenmektedir. Böylece öğretmenin kontrolü altındaki anaokulu öğrencileri arkeoloji ve sanat tarihî ile küçük yaşlarda tanışmaktadır. Orta öğretimde tarih dersleri çoğunlukla müzelerde yapılmaktadır. Buradaki müzelerin bir başka eğitici yönü de, geçmiş yaşantıların açıklayıcı bir şekilde gözler önüne serilmesidir. Bonn'daki bir müzede bütün dünya müzelerinde yer alan arkaik, klâsik ve helenistik dönem heykellerinin kopyaları bulunmaktadır.

Çağdaş toplumdaki teknolojik gelişmeler toplumda büyük değişimler meydana getirmektedir. İnsanların yalnızlığı artmakta, değerleri değişmekte ve geleneksel kültür ile oluşum hâlindeki kültür arasındaki bağ kopmaktadır. Bir toplumun gelişimini gösteren kanıtları toplayan bir eğitim kurumu olan müzelerde nesnelere, toplumların harcadığı emeklerin bugüne kadar aralıksız nasıl geldiğini anlamamıza, günlük hayatımız ve sanatlarımızla diğer toplumların tarihleri arasında ilgi kurmamıza yardım eder. Bugünün müzeleri tarihî birer depo olmaktan çıkmıştır. Artık akli etkileyen bir işleve sahiptirler.

“Müzelere en iyi ziyaretlerin çoğu üç aşamadan oluşmaktadır: Ön hazırlık, müze ziyareti, izleme çalışması. Ön çalışma okul içinde veya dışında gerçekleştirilebilmekte ve öğrencilerin hazırlanmasına yardımcı olmaktadır. Müze veya galeri ziyaretleri güdüleyici, uyarıcı, fiziksel deneyim ve kalıcı öğrenme sağlamaktadır. Sınıfa dönüldüğünde bu deneyim anımsanarak tartışılmalı ve değerlendirilmelidir. Aksi takdirde kazanılanların çoğunun kaybedilebileceği belirtilmektedir.” (Hooper-Greenhill, 1999:146).

Müzelerde sanatsal mirası öğretme ve sanatsal değerlendirme yapabilmek için, galeri oyunları, doğaçlama, keşif ve eser karşısında tartışma gibi aktif etkinlikler ve yöntemler yararlı olacaktır.

“Müze yapıları okul ziyaretlerinin en değerli yönlerinden biri, öğrencilerin alternatif öğrenme yolları ile karşılaşarak ve maddî kanıt ile aktif biçimde çalışma fırsatı bulmalarında yatmaktadır. Bazı çocuklar için bu durum, daha formal olan sınıf ortamında fazla görülmeyen

yetenek ve becerileri gösterme şansını sağlayabilmektedir. Bütün çocuklar için yeni bir yere gitmek, yeni insanlarla tanışmak, bilgi toplamada yeni yaklaşımları denemek ve gerçek şeylerle karşılaşmak çok güdüleyici ve uyarıcı olabilmekte ve okulda edindikleri bilgileri bir bakış açısına yerleştirebilmektedirler.”(Hooper-Greenhill, 1999:175).

Müzelerde, eski uygarlıklarda yaratılan eserler ve yaşam biçimleri ile ilişki kurma, sorgulama, yorumlama, oyun veya canlandırmayla o anı yaşama, sınıfa göre daha aktif bir eğitim ortamı oluşturmaktadır. Okulun devamı olarak, müzede yapılan etkinlikler tarih bilincinin, estetik beğenin oluşmasına ve düşünmeyi öğrenmeye yardımcı olmaktadır.

Müze Türleri

Müzeler bilim, sanat, folklor ve antika eşyalar gibi çeşitli konularda toplanmış eserleri bir arada sunabileceği gibi doğa tarihi, etnografya ve havacılık gibi sadece tek bir konuyu içeren eserleri de sergileyebilir. Müze türlerini şu şekilde sınıflara ayırabiliriz:

- **Arkeoloji Müzeleri:**

Arkeologların yaptıkları kazılar sonucunda ortaya çıkarılan buluntuların sergilendiği müzelerdir.

Örneğin; İzmir Arkeoloji Müzesi

- **Etnografya Müzeleri:**

Geçmiş uygarlıklara ait gelenek, görenek, giysi ve gündelik hayat ile ilgili çeşitli eserlerin sergilendiği müzelerdir.

Örneğin; Ankara Etnografya Müzesi

- **Tarih Müzeleri:**

Bir ülkenin, bir toplumun ya da bir kişinin tarihsel gelişimini, sistemli bir biçimde inceleyen ve açıklayan müzelerdir. Tarih müzeleri, yazılı ve görsel

belgeleri bir araya getirerek hem ziyaretçilerin hem de araştırmacıların hizmetine sunmaktadır.

Örneğin; Selçuk-Efes Müzesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi

- **Güzel Sanatlar Müzeleri:**

Resim, müzik ve heykel gibi güzel sanat dallarında ortaya konulan yapıtların sergilendiği müzelerdir.

Örneğin; İstanbul Arkeoloji Müzesi

- **Açık Hava Müzeleri:**

Tiyatro, arena, agora gibi kapalı bir mekânda sergilenmesi mümkün olmayan yapıtlar, açık hava müzelerinde sergilenmektedir.

Örneğin; TCDD Açık Hava Buharlı Lokomotif Müzesi

- **Bilim Müzeleri:**

Bilim ve teknolojinin tarih boyunca geçirdiği değişim, bilim müzelerinde sergilenmektedir.

Örneğin; Atatürk Eğitim Müzesi

- **Askerî Müzeler:**

Çeşitli dönemlere ait askerî malzeme ve silâhların sergilendiği müzelerdir.

Örneğin; Ankara Kurtuluş Savaşı Müzesi (1. TBMM Binası)

- **Özel Müzeler:**

Kişi veya kuruluşlar tarafından, çeşitli konularda bir araya getirilmiş eserlerin yer aldığı müzelerdir.

Örneğin; Vehbi Koç Vakfı Sadberk Hanım Müzesi

Günümüzde müzeler bir eğitim yuvası haline gelmiş, müzelerde yapılan etkinlikler ve işlenen dersler ile öğrenmeyi olumlu etkileyen yönü göz önüne serilmiştir. Fakat en büyük kaynak durumunda olan müzeler ülkemizde eğitim ve öğretimde hak ettiği rolü tam olarak üstlenmiş durumda bulunmamaktadır.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Türü

Bu araştırmada, ölçek-survey yöntemi uygulanmıştır. Araştırma genellikle ölçeğe dayanan veriler üzerinde yürütülmüş olup, bunun yanında literatür bilgileri de kullanılmıştır.

Uygulamanın yapılacağı okullar şu noktalara dayanarak seçilmiştir.

- Öğrenciler Türkiye'deki Eğitim Fakültelerinin Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında okuyan öğrencilerden oluşacaktır.
- Yapılan ölçek sanat tarihi dersini incelediği için öğrencilerin 1.sınıfı bitirmiş olmaları gerekmektedir.
- Ölçek Eğitim Fakültelerinin Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında okuyan birinci sınıf öğrencilerini kapsamamaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evreni, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında sanat tarihi dersine giren, Dokuz Eylül Üniversitesi/İzmir (90 öğrenci) , Yüzüncü Yıl Üniversitesi/Van (50 öğrenci) , Pamukkale Üniversitesi/Denizli (49 öğrenci), Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Samsun (50 öğrenci), Onsekiz Mart Üniversitesi/Çanakkale(50 öğrenci), Atatürk Üniversitesi/Erzurum (49 öğrenci), Çukurova Üniversitesi/Adana (50 öğrenci), Dicle Üniversitesi/Diyarbakır (52 öğrenci), Selçuk Üniversitesi/Konya (51 öğrenci), 491 öğrencidir. Örneklem, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında sanat tarihi dersi gören dokuz farklı üniversitenin öğrencilerini kapsamaktadır.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Sanat Tarihi Dersi Değerlendirme Ölçeği:

Veriler ölçek yoluyla elde edilmiştir. Ölçek alan taraması ve çeşitli uzmanlardan yardım alınarak taslak şeklinde hazırlanmıştır. Ölçek için hazırlanan 40 sorudan, değerlendirmeye yardımcı olacak en uygun sorular seçilerek, ölçek 23 maddeye indirilmiştir. Ölçek analizi yapıldıktan sonra ise 20 madde şeklinde son halini almıştır. Ölçeğin psikometrik özellikleri deneme uygulamasından sonra kestirilmiştir. Ölçek üzerindeki sorular beşli bir skala üzerinde cevaplandırılmıştır. Ölçekteki 20 soru:

- müze eğitimi, tarihi yer gezileri, belgesel ve film sunularının izletilmesi,
- öğrencinin ders ile ilgili kendini geliştirmesindeki bireysel çabası ve
- dersin işlenişi ve kullanılan yöntemler açısından değerlendirilecektir.

130 öğrenci üzerinde ilk denemesi yapılan ölçeğin yapı geçerliğine faktör analizi ile bakılmıştır. Faktör analizi sonucunda özdeğeri 2'den büyük olan 3 boyut saptanmış, bu üç boyut toplam değişkenliğin 0,52'sini açıkladığı gözlenmiştir. Ölçeğin boyutları ve maddelerin faktör yükleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Ölçeğin güvenilirliğine içtutarlılık katsayıları hesaplanarak bakılmıştır. İchtutarlılık katsayıları hem toplam maddeler hem de tek tek boyutlara göre hesaplanmıştır. Buna göre 20 maddeden oluşan toplam ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,86, 6 maddeden oluşan 1. boyutun 0,88, 5 maddeden oluşan 2. boyutun 0,80, 9 maddeden oluşan 3. boyutun ise 0,76 olarak hesaplanmıştır.

Tablo_1’de ölçek boyutlarının hangi sorular ile belirlendiği gösterilmiştir.

Tablo_1 Ölçek boyutlarının sorulara dağılımı

	Boyutlar		
	1	2	3
V1			0,723
V2			0,802
V3			0,782
V4			0,661
V5			0,476
V6			0,523
V7			0,559
V8			0,559
V9	0,818		
V10	0,860		
V11	0,660		
V12	0,517		
V13	0,771		
V14	0,841		
V15			0,468
V16		0,702	
V17		0,677	
V18		0,792	
V19		0,827	
V20		0,712	

Bu sonuçlara göre:

- 1. Boyut : 9-14. maddeler** (Müze eğitimi, tarihi yer gezileri, belgesel ve film sunularının izletilmesi)
- 2. Boyut : 16-20. maddeler** (öğrencinin ders ile ilgili kendini geliştirmesindeki bireysel çabası)
- 3. Boyut : 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 15. maddeler** (dersin işlenişi ve kullanılan yöntemler) olarak belirlenmiştir.

3.4. Veri Çözümleme Yöntemleri

Bu araştırmada, frekans dağılımı, t istatistiği, varyans analizi, tekniklerine dayanmaktadır. Bilgiler kartlara geçirilecek ve istatistiksel analizler bilgisayar ortamında yapılacaktır. İstatistiksel analizler şu şekilde ele alınmıştır.

- o Frekans dağılımı,
 - Çalışmaya katılan öğrencilerin, sınıfa, yaşa, cinsiyete, mezun olduğu lise türüne göre dağılımı,
- o t istatistiği, iki grup arasındaki ortalamaların karşılaştırılması,
- o Varyans analizi, ikiden fazla grup arasındaki ortalamaların karşılaştırılması,
- o Varyans analizi sonuçlarının anlamlı olduğu durumlarda çoklu karşılaştırmalar için Scheefé testi yapılmıştır.

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

1. **Alt problem:** Üniversitelere göre öğrencilerin maddelere verdikleri yanıtların dağılımı nasıldır?

Üniversitelere göre öğrenci görüşlerinin dağılım tabloları aşağıda verilmektedir.

1) Dokuz Eylül Üniversitesi (n=90)

Tablo 2 Dokuz Eylül Üniversitesi ölçek dağılımı

	1	2	3	4	5
	F / %				
1- Sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğini düşünüyorum.	12/13,3	24/26,7	25/27,8	22/24,4	7/7,8
2- Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	8/8,9	31/34,4	26/28,9	17/18,9	8/8,9
3- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğunu düşünüyorum.	1/1,1	1/1,1	5/5,6	25/27,8	58/64,4
4- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin etkili olduğunu düşünüyorum.	1/1,1	7/7,8	5/5,6	26/28,9	51/56,7
5- Okulumda sanat tarihi dersinin işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır.	3/3,3	5/5,6	8/8,9	27/30,0	47/52,2
6- Okulumda sanat tarihi dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır.	4/4,4	6/6,7	16/17,8	27/30,0	37/41,1
7- Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır.	2/2,2	2/2,2	9/10,0	33/36,7	44/48,9
8- Sanat tarihi dersimizde, derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır.	4/4,4	10/11,1	22/24,4	31/34,4	23/25,6

9- Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.	24/26,7	17/18,9	7/7,8	17/18,9	25/27,8
10- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.	26/28,9	11/12,2	11/12,2	18/20,0	24/26,7
11- Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamların hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir.	3/3,3	7/7,8	16/17,8	33/36,7	31/34,4
12- Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.	4/4,4	2/2,2	17/18,9	36/40,0	31/34,4
13- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrenciye sunulur.	11/12,2	10/11,1	16/17,8	21/23,3	32/35,6
14- Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.	21/23,3	14/15,6	6/6,7	17/18,9	32/35,6
15- Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır.	4/4,4	7/7,8	22/24,4	34/37,8	23/25,6
16- Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.	6/6,7	5/5,6	28/31,1	38/42,2	13/14,4
17- Bulduğum yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.	1/1,1	5/5,6	28/31,1	38/42,2	17/18,9
18- Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.	1/1,1	8/8,9	23/25,6	46/51,1	12/13,3
19- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.	3/3,3	11/12,2	26/28,9	36/40,0	14/15,6
20- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeseller bularak kendimi geliştiririm.	5/5,6	9/10,0	33/36,7	28/31,1	15/16,7

Dokuz Eylül Üniversitesi'nde doksan öğrenciye uygulanan ölçek sonuçlarına göre sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğine dair düşünceler genellikle “çok az katılıyorum” cevabında yoğunlaşmıştır. Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğuna “katılmıyorum” ve “çok az katılıyorum” cevapları daha sıklıkla verilmiştir.

Doksan öğrenciden seksen üç tanesi sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğunu işaretlemişlerdir. Ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin öğrenciler tarafından dersin sevilmesinde etkili olduğu hakkındaki düşünceler ise “tamamen katılıyorum” ve “katılıyorum” işaretlendirmelerinde yoğunlaşmış görülmektedir. “Okulumda sanat tarihi dersinin işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır”, “dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır”, “Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır” ” sorularına öğrenciler “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” cevaplarını daha çok vermişlerdir.

“Sanat tarihi dersimizde derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır”, “Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır” sorularına da cevaplar “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” işaretlemelerinde yoğunlaşmıştır. “Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamların hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir.” “Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.” “Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrenciye sunulur.” cümlelerine öğrencilerin “katılıyorum” cevabını verdikleri görülmektedir.

“Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.” ve “Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.” cümlelerine öğrencilerin katılımının iki uçta toplandığı görülmektedir.

“Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.”, “Bulduğum yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.”, “Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.” cümlelerine katılım yoğunlukla “katılıyorum” olarak görülmektedir. “Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeseller bularak kendimi geliştiririm.” cümlelerine katılım yine “katılıyorum” yanıtında olup, sayısal yoğunluk diğer bireysel gelişim çabalarına oranla daha azdır.

2) Yüzüncü Yıl Üniversitesi (Van) (n=50)

Tablo 3 Yüzüncü Yıl Üniversitesi ölçek dağılımı

	1	2	3	4	5
	F / %				
1- Sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğini düşünüyorum.	16/32,0	4/8,0	18/36,0	9/18,0	3/6,0
2- Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	8/16,0	13/26,0	14/28,0	12/24,0	3/6,0
3- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğunu düşünüyorum.	4/8,0	1/2,0	2/4,0	10/20,0	33/66,0
4- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin etkili olduğunu düşünüyorum.	6/12,0	0/00,0	5/10,0	14/28,0	25/50,0
5- Okulumda sanat tarihi dersinin işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır.	8/16,0	1/2,0	6/12,0	19/38,0	16/32,0
6- Okulumda sanat tarihi dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır.	5/10,0	4/8,0	9/18,0	15/30,0	17/34,0
7- Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır.	7/14,0	1/2,0	6/12,0	17/34,0	19/38,0
8- Sanat tarihi dersimizde, derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır.	3/6,0	6/12,0	15/30,0	15/30,0	11/22,0
9- Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.	18/36,0	6/12,0	7/14,0	3/6,0	16/32,0
10- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.	20/40,0	4/8,0	3/6,0	6/12,0	17/34,0
11- Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamların hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir.	5/10,0	3/6,0	9/18,0	15/30,0	18/36,0
12- Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.	4/8,0	3/6,0	8/16,0	15/30,0	20/40,0
13- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrenciye sunulur.	5/10,0	3/6,0	7/14,0	12/24,0	23/46,0

14- Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.	17/34,0	3/6,0	3/6,0	11/22,0	16/32,0
15- Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır.	3/6,0	7/14,0	10/20,0	12/24,0	18/36,0
16- Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.	4/8,0	3/6,0	14/28,0	23/46,0	6/12,0
17- Bulduğum yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.	5/10,0	3/6,0	11/22,0	22/44,0	9/18,0
18- Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.	8/16,0	5/10,0	17/34,0	13/26,0	7/14,0
19- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.	5/10,0	6/12,0	16/32,0	19/38,0	4/8,0
20- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeseller bularak kendimi geliştiririm.	4/8,0	7/14,0	16/32,0	19/38,0	4/8,0

Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde elli öğrenciye uygulanan ölçek sonuçlarına göre, sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğine dair düşünceler “çok az katılıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” cevabında yoğunlaşmıştır. Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğuna “çok az katılıyorum” cevabı daha sıklıkla verilmiştir.

Elli öğrenciden kırk üç tanesi sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğunu işaretlemiştir. Ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin öğrenciler tarafından dersin sevilmesinde etkili olduğu hakkındaki düşüncelerde ise öğrencilerin yarısı “tamamen katılıyorum” işaretlendirmelerinde bulunmuş, on dört tanesi ise “katılıyorum” şikkını işaretleyerek düşüncelerini belirtmişlerdir. “Okulumda sanat tarihi dersinin işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır”, “dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır”, “Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır” sorularına öğrencilerin cevaplarına göre “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” cevapları daha çok verilmiştir.

“Sanat tarihi dersimizde derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır”, “Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır” sorularına da cevaplar “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” işaretlemelerinde yoğunlaşmıştır. “Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamların hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir.” “Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.” “Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrenciye sunulur.” cümlelerine öğrencilerin “katılıyorum” cevabını verdikleri görülmektedir.

“Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.” ve “Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.” cümlelerine öğrencilerin katılımının iki uçta toplandığı görülmektedir.

“Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.”, “Bulduğum yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeseller bularak kendimi geliştiririm.” cümlelerine katılım “katılıyorum” kısmında yoğunluktadır. “Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.” cümlesine katılım “çok az katılıyorum” şikkında yoğunlaşmıştır.

3) Pamukkale Üniversitesi (Denizli) (n=49)

Tablo 4 Pamukkale Üniversitesi ölçek dağılımı

	1	2	3	4	5
	F / %				
1- Sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğini düşünüyorum.	11/22,4	6/12,2	18/36,7	12/24,5	2/4,1
2- Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	13/26,5	12/24,5	14/28,6	9/18,4	1/2,0
3- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğunu düşünüyorum.	3/6,1	3/6,1	5/10,2	17/34,7	21/42,9
4- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin etkili olduğunu düşünüyorum.	1/2,0	2/4,1	3/6,1	17/34,7	26/53,1
5- Okulumda sanat tarihi dersinin işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır.	3/6,1	2/4,1	10/20,4	17/34,7	17/34,7
6- Okulumda sanat tarihi dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır.	2/4,1	8/16,3	14/28,6	11/22,4	14/28,6
7- Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır.	1/2,0	2/4,1	18/36,7	16/32,7	12/24,5
8- Sanat tarihi dersimizde, derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır.	6/12,2	3/6,1	14/28,6	19/38,8	7/14,3
9- Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.	10/20,4	8/16,3	8/16,3	14/28,6	9/18,4
10- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.	9/18,4	7/14,3	9/18,4	12/24,5	12/24,5
11- Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamların hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir.	2/4,1	8/16,3	6/12,2	17/34,7	16/32,7
12- Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.	2/4,1	6/12,2	6/12,2	22/44,9	13/26,5
13- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrenciye sunulur.	4/8,2	6/12,2	9/18,4	16/32,7	14/28,6

14- Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.	7/14,3	8/16,3	9/18,4	14/28,6	11/22,4
15- Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır.	6/12,2	12/24,5	15/30,6	8/16,3	8/16,3
16- Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.	1/2,0	9/18,4	13/26,5	20/40,8	6/12,2
17- Bulduğum yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.	1/2,0	2/4,1	18/36,7	15/30,6	13/26,5
18- Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.	0/0,0	6/12,2	17/34,7	15/30,6	11/22,4
19- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.	1/2,0	5/10,2	15/30,6	21/42,9	7/14,3
20- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeseller bularak kendimi geliştiririm.	4/8,2	8/16,3	15/30,6	19/38,8	3/6,1

Pamukkale Üniversitesi'nde kırk dokuz öğrenciye uygulanan ölçek sonuçlarına göre, sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğine ve sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğuna dair düşünceler genellikle “çok az katılıyorum” cevabında yoğunlaşmıştır. Kırk dokuz öğrenciden otuz sekiz tanesi sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğuna katıldıklarını işaretlemiştir. Ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin öğrenciler tarafından dersin sevilmesinde etkili olduğu cümlesine ise kırk dokuz öğrenciden kırk üçünün katıldığı görülmektedir.

“Okulumda sanat tarihi dersinin işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır” cümlesine katılım daha çok “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” cevaplarında olmuş, “dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır” cümlesine verilen yanıtlar ise “çok az katılıyorum” “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” cevaplarında bölünmüştür. “Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır” cümlesine öğrencilerin cevabı “çok az katılıyorum” işaretlemesinde yoğunlaşmıştır. “Sanat tarihi dersimizde derse

öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır” cümlesine cevaplar “katılıyorum” ; “Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır” cümlesine verilen cevaplar ise “çok az katılıyorum” ve “katılmıyorum” işaretlemelerinde yoğunlaşmıştır.

“Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamların hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir.”, “Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.” “Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrenciye sunulur.” cümlelerine öğrencilerin “katılıyorum” cevabını verdikleri görülmektedir. “Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.” ve “Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.” cümlelerine öğrencilerin katılımı “katılıyorum” ifadesinde yoğunlaşır.

“Bulduğum yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.” “Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.” cümlelerine “çok az katılıyorum” ifadesi yoğunlukta olup, “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” ifadeleri daha çok kullanılmıştır. “Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeseller bularak kendimi geliştiririm.” konularında “katılıyorum” şıkında daha çok katılımda bulunulmuştur.

4) Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Samsun) (n=50)

Tablo 5 Ondokuz Mayıs Üniversitesi ölçek dağılımı

	1	2	3	4	5
	F / %				
1- Sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğini düşünüyorum.	3/6,0	5/10,0	12/24,0	20/40,0	10/20,0
2- Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	2/4,0	6/12,0	14/28,0	23/46,0	5/10,0
3- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğunu düşünüyorum.	2/4,0	3/6,0	14/28,0	28/56,0	3/6,0
4- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin etkili olduğunu düşünüyorum.	0/0,0	4/8,0	13/26,0	23/46,0	10/20,0
5- Okulumda sanat tarihi dersinin işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır.	1/ 2,0	2/4,0	8/16,0	30/60,0	9/18,0
6- Okulumda sanat tarihi dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır.	0/0,0	2/4,0	15/30,0	25/50,0	8/16,0
7- Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır.	1/2,0	2/4,0	8/16,0	30/60,0	9/18,0
8- Sanat tarihi dersimizde, derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır.	0/0,0	2/4,0	14/28,0	24/48,0	10/20,0
9- Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.	0/0,0	4/8,0	7/14,0	36/72,0	3/6,0
10- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.	0/0,0	3/6,0	10/20,0	30/60,0	7/14,0
11- Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamların hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir.	0/0,0	0/0,0	10/20,0	25/50,0	15/30,0
12- Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.	0/0,0	1/2,0	13/26,0	20/40,0	16/32,0
13- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrenciye sunulur.	1/2,0	1/2,0	10/20,0	26/52,0	12/24,0

14- Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.	2/4,0	15/30,0	24/48,0	8/16,0	1/2,0
15- Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır.	0/0,0	1/2,0	11/22,0	31/62,0	7/14,0
16- Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.	0/0,0	3/6,0	14/28,0	26/52,0	7/14,0
17- Bulduğum yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.	1/2,0	0/0,0	10/20,0	28/56,0	11/22,0
18- Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.	1/2,0	3/6,0	9/18,0	27/54,0	10/20,0
19- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.	1/2,0	1/2,0	8/16,0	28/56,0	12/24,0
20- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeseller bularak kendimi geliştiririm.	2/4,0	0/0,0	9/18,0	24/48,0	15/30,0

Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde elli öğrenciye uygulanan ölçek sonuçlarına göre, "Sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğini düşünüyorum.", "Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğunu düşünüyorum.", "Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğunu düşünüyorum." cümlelerine "katılıyorum" cevabı daha yoğundur. "Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin etkili olduğunu düşünüyorum.", "Okulumda sanat tarihi dersinin işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır.", "Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır." cümlelerine yine katılım "katılıyorum" şıkında daha fazla görülmektedir. "Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır.", "Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.", "Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamın hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir." cümlelerine "katılıyorum" cevabı sıklıkla verilmiştir. "Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.", "Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler

öğrenciye sunulur.” cümlelerine katılım ise öğrenciler tarafından yine daha çok “katılıyorum” olarak verilmiştir.

“Okulumda sanat tarihi dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır.”, “Sanat tarihi dersimizde, derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır.”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir” cümlelerine “çok az katılıyorum” ve “ katılıyorum” cevapları daha çok verilmiştir.

“Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.” Cümlesine öğrenciler “ çok az katılıyorum” cevabını vermişlerdir.

“Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.”, “Bulduğum yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.” “Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.” cümlelerine katılım yoğunlukla görülmekte olup “Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.” “Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeseller bularak kendimi geliştiririm.” cümlelerine katılım yine “katılıyorum” kısmında yoğunlaşmıştır.

5) Onsekiz Mart Üniversitesi (Çanakkale) (n=50)

Tablo 6 Onsekiz Mart Üniversitesi ölçek dağılımı

	1	2	3	4	5
	F / %				
1- Sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğini düşünüyorum.	4/8,0	9/18,0	17/34,0	18/36,0	2/4,0
2- Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	4/8,0	9/18,0	19/38,0	15/30,0	3/6,0
3- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğunu düşünüyorum.	3/6,0	4/8,0	3/6,0	12/24,0	28/56,0
4- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin etkili olduğunu düşünüyorum.	5/10,0	5/10,0	10/20,0	9/18,0	21/42,0
5- Okulumda sanat tarihi dersinin işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır.	1/2,0	0/0,0	8/16,0	16/32,0	25/50,0
6- Okulumda sanat tarihi dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır.	3/6,0	3/6,0	6/12,0	17/34,0	21/42,0
7- Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır.	2/4,0	3/6,0	5/10,0	15/30,0	25/50,0
8- Sanat tarihi dersimizde, derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır.	4/8,0	4/8,0	12/24,0	19/38,0	11/22,0
9- Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.	14/28,0	5/10,0	7/14,0	10/20,0	14/28,0
10- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.	16/32,0	4/8,0	5/10,0	9/18,0	16/32,0
11- Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamların hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir.	6/12,0	10/20,0	7/14,0	15/30,0	12/24,0
12- Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.	2/4,0	8/16,0	13/26,0	12/24,0	15/30,0
13- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrenciye sunulur.	9/18,0	5/10,0	9/18,0	6/12,0	21/42,0

14- Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.	16/32,0	6/12,0	6/12,0	9/18,0	13/26,0
15- Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır.	2/4,0	6/12,0	16/32,0	16/32,0	10/20,0
16- Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.	4/8,0	9/18,0	11/22,0	17/34,0	9/18,0
17- Bulduğum yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.	3/6,0	3/6,0	20/40,0	14/28,0	10/20,0
18- Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.	4/8,0	7/14,0	11/22,0	19/38,0	9/18,0
19- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.	5/10,0	6/12,0	11/22,0	19/38,0	9/18,0
20- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeseller bularak kendimi geliştiririm.	4/8,0	7/14,0	13/26,0	14/28,0	12/24,0

Onsekiz Mart Üniversitesi'nde elli öğrenciye uygulanan ölçek sonuçlarına göre, sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğine dair düşünceler “çok az katılıyorum” ve “katılıyorum” cevabında yoğunlaşmıştır. Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğuna “çok az katılıyorum” cevabı daha sıklıkla verilmiştir.

Elli öğrenciden kırkı, sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğunu işaretlemiştir. Ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin öğrenciler tarafından dersin sevilmesinde etkili olduğu hakkındaki düşüncelerde ise yoğunluk daha çok “tamamen katılıyorum” işaretlemesinde görülür. “Okulumda sanat tarihi dersinin işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır”, “dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır”, “Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır”, “Sanat tarihi dersimizde derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır” sorularına öğrencilerin cevaplarına göre “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” cevapları daha çok verilmiştir. “Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır” cümlesine katılım “çok az katılıyorum” ve “katılıyorum” şıklarında yoğunlaşmıştır.

“Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamın hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir.” cümlesine “katılıyorum” yanıtını, “Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.” “Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeler ve filmler öğrenciye sunulur.” cümlelerine ise öğrenciler “tamamen katılıyorum” yanıtını daha sık vermişlerdir.

“Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.” ve “Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.” cümlesine öğrencilerin katılımının iki uçta toplandığı görülmektedir.

“Bulduğum yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.” cümlesine daha çok “çok az katılıyorum” cevabı verildiği görülmektedir. “Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.”, “Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeler bularak kendimi geliştiririm.” cümlelerine ise “katılıyorum” olarak daha sık işaretlendiği görülmektedir.

6) Atatürk Üniversitesi (Erzurum) (n=49)

Tablo 7 Atatürk Üniversitesi ölçek dağılımı

	1	2	3	4	5
	F / %				
1- Sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğini düşünüyorum.	9/18,4	1/2,0	15/30,6	12/24,5	12/25,5
2- Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	4/8,2	6/12,2	16/32,7	16/32,7	7/14,3
3- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğunu düşünüyorum.	2/4,1	4/8,2	5/10,2	11/22,4	27/55,1
4- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin etkili olduğunu düşünüyorum.	2/4,1	6/12,2	11/22,4	9/18,4	21/42,9
5- Okulumda sanat tarihi dersinin işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır.	2/4,1	9/18,4	8/16,3	9/18,4	21/42,9
6- Okulumda sanat tarihi dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır.	5/10,2	2/4,1	10/20,4	18/36,7	14/28,6
7- Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır.	3/6,1	8/16,3	6/12,2	14/28,6	18/36,7
8- Sanat tarihi dersimizde, derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır.	4/8,2	9/18,4	11/22,4	15/30,6	10/20,4
9- Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.	26/53,1	5/10,2	5/10,2	5/10,2	8/16,3
10- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.	16/32,7	8/16,3	6/12,2	11/22,4	8/16,3
11- Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamların hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir.	7/14,3	8/16,3	11/22,4	8/16,3	15/30,6
12- Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.	3/6,1	3/6,1	7/14,3	17/34,7	19/38,8
13- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrenciye sunulur.	6/12,2	4/8,2	10/20,4	16/32,7	13/26,5

14- Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.	22/44,9	4/8,2	7/14,3	7/14,3	9/18,4
15- Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır.	7/14,3	4/8,2	13/26,5	14/28,6	11/22,4
16- Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.	7/14,3	1/2,0	9/18,4	12/24,5	20/40,8
17- Bulduğum yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.	2/4,1	3/6,1	7/14,3	13/26,5	24/49,0
18- Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.	1/2,0	2/4,1	12/24,5	14/28,6	20/40,8
19- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.	3/6,1	2/4,1	12/24,5	12/24,5	20/40,8
20- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeseller bularak kendimi geliştiririm.	5/10,2	3/6,1	4/8,2	16/32,7	21/42,9

Atatürk Üniversitesi'nde kırk dokuz öğrenciye uygulanan ölçek sonuçlarına göre, sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğine dair düşünceler genellikle “çok az katılıyorum” olmakla beraber “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” şıklarında bölünmeye uğramıştır. “Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğunu düşünüyorum” cümlesine ise katılım “katılıyorum” ve “çok az katılıyorum” olarak cevaplanmıştır.

“Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğunu düşünüyorum.”, “Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin etkili olduğunu düşünüyorum.”, “Okulumda sanat tarihi dersinin işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır.”, “Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır.” cümlelerine katılım “tamamen katılıyorum” yorumu çoğunlukta olarak işaretlenmiştir. “Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamların hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir.”, “Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.”, “Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.” cümlelerine çoğunluk katılım “tamamen katılıyorum” yorumunda işaretlenmiştir. “Bulduğum

yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.”, “Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeseller bularak kendimi geliştiririm.” cümlelerine katılım yine “tamamen katılıyorum” yorumunda yoğunlaşmıştır.

“Okulumda sanat tarihi dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır.”, “Derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır.”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrenciye sunulur.”, “Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır.” cümlelerine öğrenciler çoğunlukla “katılıyorum” işaretlendirmesinde bulunmuşlardır.

“Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.”, “Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.” cümlelerine ise öğrenciler tarafından daha çok “kesinlikle katılmıyorum” ifadesinin işaretlenmiş olduğu görülmektedir.

7) Çukurova Üniversitesi (Adana) (n=50)

Tablo 8 Çukurova Üniversitesi ölçek dağılımı

	1	2	3	4	5
	F / %				
1- Sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğini düşünüyorum.	3/6,0	12/24,0	20/40,0	12/24,0	3/6,0
2- Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	5/10,0	15/30,0	15/30,0	11/22,0	4/8,0
3- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğunu düşünüyorum.	1/2,0	1/2,0	2/4,0	24/48,0	22/44,0
4- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin etkili olduğunu düşünüyorum.	1/2,0	3/6,0	2/4,0	19/38,0	25/50,0
5- Okulumda sanat tarihi dersinin işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır.	1/2,0	1/2,0	4/8,0	18/36,0	26/52,0
6- Okulumda sanat tarihi dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır.	2/4,0	3/6,0	3/6,0	19/38,0	23/46,0
7- Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır.	1/2,0	0/0,0	4/8,0	20/40,0	25/50,0
8- Sanat tarihi dersimizde, derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır.	4/8,0	2/4,0	16/32,0	16/32,0	12/24,0
9- Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.	9/18,0	6/12,0	4/8,0	17/34,0	14/28,0
10- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.	9/18,0	5/10,0	5/10,0	15/30,0	16/32,0
11- Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamların hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir.	1/2,0	0/0,0	6/12,0	19/38,0	24/48,0
12- Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.	0/0,0	0/0,0	4/8,0	24/48,0	22/44,0
13- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrenciye sunulur.	1/2,0	2/4,0	6/12,0	14/28,0	27/54,0

14- Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.	9/18,0	9/18,0	5/10,0	11/22,0	16/32,0
15- Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır.	1/2,0	5/10,0	13/26,0	18/36,0	13/26,0
16- Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.	1/2,0	2/4,0	12/24,0	19/38,0	16/32,0
17- Bulduğum yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.	0/0,0	5/10,0	9/18,0	18/36,0	18/36,0
18- Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.	1/2,0	1/2,0	14/28,0	21/42,0	13/26,0
19- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.	0/0,0	3/6,0	9/18,0	19/38,0	19/38,0
20- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeseller bularak kendimi geliştiririm.	0/0,0	6/12,0	9/18,0	16/32,0	19/38,0

Çukurova Üniversitesi'nde elli öğrenciye uygulanan ölçek sonuçlarına göre, sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğine dair düşünceleri “çok az katılıyorum” ifadesinde yoğunlaştığı görülmektedir. “Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğunu düşünüyorum” cümlesine ise katılım “çok az katılıyorum” ve “katılmıyorum” şıklarında yoğunluk göstermektedir.

Elli öğrenciden kırk altı tanesi sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğuna katıldıklarını işaretlemiştir. Ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin öğrenciler tarafından dersin sevilmesinde etkili olduğu cümlesine ise elli öğrenciden kırk dördünün katıldığı görülmektedir.

“Sanat tarihi dersimizde, derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır.” cümlesine öğrenciler tarafından “katılıyorum” ve “çok az katılıyorum” ifadeleriyle yanıt verilmiştir. “Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.”, “Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır.”, “Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek

için kitaplar okurum.” cümlelerine “katılıyorum” yanıtının daha çok verildiği görülmektedir. “Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.” cümlesine ise “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” işaretlenmesinde yoğunluk görülür.

“Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.”, “Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.”, “Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.” cümlelerine cevaplar “katılıyorum” da yoğunlaşsa da, “kesinlikle katılmıyorum” ve “katılmıyorum” ifadeleri de çokça işaretlendiği görülmektedir.

8) Dicle Üniversitesi (Diyarbakır) (n=52)

Tablo 9 Dicle Üniversitesi ölçek dağılımı

	1	2	3	4	5
	F / %				
1- Sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğini düşünüyorum.	14/26,9	11/21,2	8/15,4	13/25,0	6/11,5
2- Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	10/19,2	18/34,6	11/21,2	11/21,2	2/3,8
3- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğunu düşünüyorum.	3/5,8	2/3,8	4/7,7	17/32,7	26/50,0
4- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin etkili olduğunu düşünüyorum.	6/11,5	4/7,7	8/15,4	12/23,1	22/42,3
5- Okulumda sanat tarihi dersinin işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır.	8/15,4	6/11,5	6/11,5	13/25,0	19/36,5
6- Okulumda sanat tarihi dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır.	5/9,6	7/13,5	16/30,8	7/13,5	17/32,7
7- Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır.	5/9,6	5/9,6	10/19,2	18/34,6	14/26,9
8- Sanat tarihi dersimizde, derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır.	4/7,7	7/13,5	13/25,0	17/32,7	11/21,2
9- Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.	17/32,7	8/15,4	5/9,6	6/11,5	16/30,8
10- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.	15/28,8	5/9,6	11/21,2	7/13,5	14/26,9
11- Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamların hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir.	9/17,3	5/9,6	10/19,2	15/28,8	13/25,0
12- Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.	4/7,7	5/9,6	10/19,2	16/30,8	17/32,7
13- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrenciye sunulur.	18/34,6	5/9,6	6/11,5	11/21,2	12/23,1

14- Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.	14/26,9	6/11,5	7/13,5	11/21,2	14/26,9
15- Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır.	6/11,5	11/21,2	16/30,8	10/19,2	9/17,3
16- Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.	4/7,7	2/3,8	11/21,2	18/34,6	17/32,7
17- Bulduğum yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.	3/5,8	3/5,8	7/13,5	17/32,7	22/42,3
18- Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.	3/5,8	4/7,7	13/25,0	17/32,7	15/28,8
19- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.	2/3,8	2/3,8	16/30,8	18/34,6	14/26,9
20- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeseller bularak kendimi geliştiririm.	3/5,8	5/9,6	11/21,2	20/38,5	13/25,0

Dicle Üniversitesi'nde elli iki öğrenciye uygulanan ölçek sonuçlarına göre, sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğine genellikle “kesinlikle katılmıyorum” çoğunlukta olsa da çok yakın sayısal değerlerle seçeneklerin öğrenciler tarafından işaretlendiği görülmektedir. Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğuna dair verilen yanıtlar ise daha çok “katılmıyorum” ifadesi ile yanıtlanmıştır.

Elli iki öğrenciden kırk üç tanesi sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğuna katıldıklarını işaretlemiştir. Ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin öğrenciler tarafından dersin sevilmesinde etkili olduğu cümlesine ise elli iki öğrenciden otuz dördünün katıldığı görülmektedir.

“Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.” “Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.” “Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrenciye sunulur.” “Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.” cümlelerine öğrencilerin katılımının iki uçta toplandığı görülmektedir. Diğer sorulara ise öğrencilerin verdikleri cevaplar yoğunlukla “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” olarak görülmektedir.

9) Selçuk Üniversitesi (Konya) (n=51)

Tablo 10 Selçuk Üniversitesi ölçek dağılımı

	1	2	3	4	5
	F / %				
1- Sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli işlendiğini düşünüyorum.	4/7,8	4/7,8	15/29,4	26/51,0	2/3,9
2- Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	7/13,7	3/5,9	17/33,3	21/41,2	3/5,9
3- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğunu düşünüyorum.	2/3,9	0/0,0	7/13,7	15/29,4	27/52,9
4- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin etkili olduğunu düşünüyorum.	0/0,0	4/7,8	3/5,9	12/23,5	32/62,7
5- Okulumda sanat tarihi dersinin işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır.	0/0,0	0/0,0	4/7,8	19/37,3	28/54,9
6- Okulumda sanat tarihi dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır.	0/0,0	0/0,0	5/9,8	11/21,6	35/68,6
7- Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır.	0/0,0	2/3,9	6/11,8	16/31,4	27/52,9
8- Sanat tarihi dersimizde, derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır.	0/0,0	4/7,8	17/33,3	19/37,3	11/21,6
9- Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.	12/23,5	8/15,7	4/7,8	4/7,8	23/45,1
10- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.	12/23,5	3/5,9	1/2,0	14/27,5	21/41,2
11- Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamların hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir.	4/7,8	7/13,7	12/23,5	13/25,5	15/29,4
12- Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.	1/2,0	0/0,0	9/17,6	24/47,1	17/33,3
13- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrenciye sunulur.	9/17,6	8/15,7	4/7,8	13/25,5	17/33,3

14- Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.	11/21,6	6/11,8	7/13,7	12/23,5	15/29,4
15- Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır.	2/3,9	5/9,8	20/39,2	18/35,3	6/11,8
16- Sanat tarihi konusunda kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.	5/9,8	4/7,8	20/39,2	16/31,4	6/11,8
17- Bulduğum yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.	1/2,0	3/5,9	12/23,5	18/35,3	17/33,3
18- Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.	0/0,0	2/3,9	17/33,3	19/37,3	13/25,5
19- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.	1/2,0	7/13,7	14/27,5	18/35,3	11/21,6
20- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeseller bularak kendimi geliştiririm.	1/2,0	10/19,6	8/15,7	21/41,2	11/21,6

Selçuk Üniversitesi'nde elli bir öğrenciye uygulanan ölçek sonuçlarına göre, elli bir öğrenciden kırk iki tanesi sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğuna katıldıklarını işaretlemişlerdir. Ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin öğrenciler tarafından dersin sevilmesinde etkili olduğu cümlesine ise elli bir öğrenciden kırk dördünün katıldığı görülmektedir.

“Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır.” cümlesine öğrencilerin yanıtı “çok az katılıyorum” seçeneğinde yoğunlaşmış olsa da, “katılıyorum” ifadesini işaretleyen öğrencilerin sayısal değeri ile birbirine çok yakındır.

“Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.”, “Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.”, “Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.” cümlelerine verilen işaretlemelerin iki uçta toplandığı görülmektedir.

Diğer sorulara ise öğrencilerin verdikleri cevaplar yoğunlukla “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” olarak görülmektedir.

2. Alt problem: Eğitim Fakültelerinin Resim iş öğretmenliği bölümlerinde okutulan Sanat Tarihi dersinin işlenişi konusundaki görüşler öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Bu alt problemin çözümü için kız ve erkek öğrencilerin ölçek puanlarının ortalama ve standart sapmaları hesaplanmış ve t istatistiği ile ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgular aşağıda Tablo_11’de verilmiştir.

Tablo_11 Cinsiyetlerine göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması

Boyutlar	Cinsiyet	N(toplam)	X(Ortalama)	Sx	sd	T	P
Genel	Kız	303	72,57	12,33	489	0,338	0,736
	Erkek	188	72,17	13,73			
1. Boyut	Kız	303	20,60	7,26	489	-0,940	0,348
	Erkek	188	21,21	6,60			
2. Boyut	Kız	303	18,42	3,96	489	0,566	0,572
	Erkek	188	18,21	4,30			
3. Boyut	Kız	303	33,55	5,64	489	1,422	0,156
	Erkek	188	32,75	6,70			

Tabloda 1. boyut, Müze eğitimi, tarihi yer gezileri, belgesel ve film sunularının izletilmesi; 2. boyut, öğrencinin ders ile ilgili kendini geliştirmesindeki bireysel çabasını, 3. boyut ise dersin işlenişinde kullanılan yöntemleri ifade etmektedir.

Ölçek, 303 kız öğrenci; 188 erkek öğrenci olmak üzere 491 öğrenciye uygulanmıştır. Yapılan t testi sonuçları, Eğitim Fakültelerinin Resim iş öğretmenliği bölümlerinde okutulan Sanat Tarihi dersinin işlenişi konusundaki görüşlerin öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği yönünde bulunmuştur. Kısaca, ölçek uygulanan öğrencilerde cinsiyet farkı görülmemiş, hem kız hem erkek öğrencilerin verdiği işaretlemelerde birbirine yakın düşünce yönü olduğu ortaya çıkmıştır.

3. Alt problem: Eğitim Fakültelerinin Resim iş öğretmenliği bölümlerinde okutulan Sanat Tarihi dersinin işlenişi konusundaki görüşler öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Bu alt problemin çözümü için öğrencilerin genel ve boyutlarına göre ölçek puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına bakılmak için varyans analizi yapılmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgular aşağıda sırasıyla Tablo_12’de ve Tablo_13’de verilmiştir.

Tablo_12 Öğrencilerin mezun oldukları okullara göre ölçek puanlarının ortalama ve standart sapmaları

		N(toplam)	X(Ortalama)	Sx
Geneltop	1.00	247	73,47	12,11
	2.00	158	72,25	13,47
	3.00	86	69,70	13,59
	Toplam	491	72,42	12,87
Boyut1	1.00	247	21,11	6,59
	2.00	158	21,01	7,57
	3.00	86	19,70	7,10
	Toplam	491	20,83	7,01
Boyut2	1.00	247	18,67	3,95
	2.00	158	18,11	4,32
	3.00	86	17,81	4,03
	Toplam	491	18,34	4,09
Boyut3	1.00	247	33,68	5,65
	2.00	158	33,13	6,40
	3.00	86	32,20	6,55
	Toplam	491	33,24	6,07

“1.00” ile edilen ifade, Genel Liseden, “2.00” ifadesi Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinden, “3.00” ifadesi ise diğer lise türlerinin her hangi birinden mezun olan öğrencileri kapsamaktadır. 491 öğrenciye uygulanan ölçek verilerine göre, ölçeğin uygulandığı öğrencilerden 247’si genel lise, 158’i Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, 86’sı ise diğer bir lise türü mezunudur. Genel toplamda ve boyutlarda çıkan birbirine yakın ortalamalar, bize mezun olunan lise türüne göre düşünce farklılığı olmadığını göstermektedir.

9 farklı üniversitenin resim-iş öğretmenliği bölümünde okuyan 491 öğrenciye uygulanan ölçek sonuçları, öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre değerlendirilmesi için varyans analizi yöntemi uygulanmış ve bu sonuçlar Tablo_13'de gösterilmiştir.

Tablo_13 Öğrencilerin ölçek puanlarının ortalamalarının karşılaştırılmasına dönük varyans analizi

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
geneltop	Gruplar arası	910,887	2	455,444	2,768	0,064
	Gruplar içinde	80282,685	488	164,514		
	Toplam	81193,572	490			
Boyut1	Gruplar arası	135,928	2	67,964	1,384	0,251
	Gruplar içinde	23957,709	488	49,094		
	Toplam	24093,637	490			
Boyut2	Gruplar arası	59,568	2	29,784	1,785	0,169
	Gruplar içinde	8144,631	488	16,690		
	Toplam	8204,200	490			
Boyut3	Gruplar arası	144,196	2	72,098	1,962	0,142
	Gruplar içinde	17936,476	488	36,755		
	Toplam	18080,672	490			

Analiz sonuçlarına göre, Eğitim Fakültelerinin Resim iş öğretmenliği bölümlerinde okutulan Sanat Tarihi dersinin işlenişi konusundaki görüşler öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre anlamlı farklılık göstermemekte olduğu belirlenmiştir. P: 0,05 değerinden düşük bir değer ortaya çıkmamıştır.

4. Alt Problem: Eğitim Fakültelerinin Resim iş öğretmenliği bölümlerinde okutulan Sanat Tarihi dersinin işlenişi konusundaki görüşler öğrencilerin okuduğu üniversitelere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Bu alt problemin çözümü için genel ve boyutlarına göre ölçek puanlarının ortalama ve standart sapmaları aşağıda ayrıntılı açıklanan 9 ayrı üniversitenin Eğitim Fakültelerinin Resim İş öğretmenliği bölümlerine devam eden öğrenciler için hesaplanmış, ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına bakılmak için varyans analizi yapılmıştır. Varyans analizi sonuçları anlamlı çıktığı için farkın hangi üniversitelerden kaynaklandığını belirtmek için ikili karşılaştırma yapılmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgular aşağıda sırasıyla Tablo_14, Tablo_15 ve Tablo_16'da verilmiştir.

Tablo_14'de gösterilen ortalama hesaplarında ve Tablo_16'da yapılmış olan ikili karşılaştırmalardaki üniversite numaralandırmaları aşağıda gösterilmektedir.

1. Dokuz Eylül Üniversitesi (İzmir)
2. Yüzüncü Yıl Üniversitesi (Van)
3. Pamukkale Üniversitesi (Denizli)
4. Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Samsun)
5. Onsekiz Mart Üniversitesi (Çanakkale)
6. Atatürk Üniversitesi (Erzurum)
7. Çukurova Üniversitesi (Adana)
8. Dicle Üniversitesi (Diyarbakır)
9. Selçuk Üniversitesi (Konya)

Tablo_14 Öğrencilerin devam ettikleri üniversitelere göre ölçek puanlarının ortalama ve standart sapmaları

Değişkenler		N	X	Sx
Geneltop	1-DEÜ	90	73,06	11,21
	2-YYÜ	50	69,16	14,63
	3-PÜ	49	69,39	11,97
	4-19.M	50	77,42	11,39
	5-18.M	50	70,36	15,08
	6-AÜ	49	70,63	13,04
	7-ÇÜ	50	77,66	9,92
	8-DÜ	52	68,33	15,15
	9-SÜ	51	75,27	10,16
boyut1	1-DEÜ	90	20,81	6,83
	2-YYÜ	50	20,44	7,35
	3-PÜ	49	20,73	5,68
	4-19.M	50	24,28	7,17
	5-18.M	50	19,58	7,65
	6-AÜ	49	18,33	6,15
	7-ÇÜ	50	23,16	5,64
	8-DÜ	52	18,96	7,59
	9-SÜ	51	21,25	7,21
boyut2	1-DEÜ	90	17,83	3,29
	2-YYÜ	50	16,60	4,57
	3-PÜ	49	17,57	3,79
	4-19.M	50	19,52	2,92
	5-18.M	50	17,18	4,75
	6-AÜ	49	19,69	4,47
	7-ÇÜ	50	19,84	3,68
	8-DÜ	52	18,96	4,62
	9-SÜ	51	18,25	3,81
boyut3	1-DEÜ	90	34,41	5,25
	2-YYÜ	50	32,12	7,42
	3-PÜ	49	31,08	5,60
	4-19.M	50	33,62	4,37
	5-18.M	50	33,60	6,29
	6-AÜ	49	32,61	7,55
	7-ÇÜ	50	34,66	4,71
	8-DÜ	52	30,40	7,49
	9-SÜ	51	35,76	3,41

Tablo_14'te verilen dokuz ayrı üniversitenin ölçek ortalamalarına göre, genel toplamda değerlendirilecek olursak, Dokuz Eylül Üniversitesinin, Ondokuz Mayıs Üniversitesinin, Çukurova Üniversitesinin ve Selçuk Üniversitesinin ortalamalarının diğer üniversitelere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Yine Tablo_14'deki ölçek ortalamalarına bakacak olursak, birinci boyut olarak adlandırdığımız müze eğitimi, tarihi yer gezileri, belgesel ve film sunularının izletilmesi kapsamında Onsekiz Mart, Atatürk ve Dicle Üniversitesinin ölçek puan ortalamalarının diğer üniversitelere oranla bu boyutta daha düşük olduğu görülmektedir.

İkinci boyut olarak adlandırılan, öğrencinin ders ile ilgili kendini geliştirmesindeki bireysel çabasının ölçüldüğü ölçek ortalamasında, Yüzüncü Yıl Üniversitesi öğrencilerinin diğer üniversitelere oranla daha düşük ortalama aldıkları görülmektedir.

Son olarak Pamukkale ve Dicle Üniversitelerinin dersin işlenişinde kullanılan yöntemleri temsil eden üçüncü boyutta, ölçek puan ortalamalarının diğer üniversitelere oranla bu boyutta daha düşük olduğu görülmektedir. Tablo_14'de gösterilen ölçek ortalama sonuçlarına göre, yine bu boyutta Dokuz Eylül, Çukurova ve Selçuk Üniversitesinin ölçek puan ortalamaları diğer üniversite ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Eğitim Fakültelerinin Resim İş ğretmenliği bölümlerinde işlenen Sanat Tarihi dersine ilişkin görüşler, öğrencilerin devam ettiği üniversitelere göre değerlendirilmesi için varyans analizi yöntemi uygulanmış, bu sonuçlar Tablo_15’de gösterilmiştir.

Tablo_15 ğrencilerin devam ettikleri üniversitelere göre ölçek puanlarının ortalamaları için varyans analizi

Varyansın Kaynağı		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Genel	Gruplar arası	5296,591	8	662,074	4,205	0,000
	Gruplar içinde	75896,982	482	157,463		
	Toplam	81193,572	490			
Boyut1	Gruplar arası	1450,613	8	181,327	3,860	0,000
	Gruplar içinde	22643,025	482	46,977		
	Toplam	24093,637	490			
Boyut2	Gruplar arası	563,102	8	70,388	4,440	0,000
	Gruplar içinde	7641,098	482	15,853		
	Toplam	8204,200	490			
Boyut3	Gruplar arası	1291,601	8	161,450	4,635	0,000
	Gruplar içinde	16789,071	482	34,832		
	Toplam	18080,672	490			

Dokuz farklı niversitenin resim iş ğretmenliği bölümünde okuyan 491 öğrenciye uygulanan ölçek sonuçlarının varyans analizi değerlendirmesine göre, Eğitim Fakültelerinin Resim iş ğretmenliği bölümlerinde okutulan Sanat Tarihi dersinin işlenişi konusundaki görüşler, öğrencilerin devam ettikleri üniversitelere göre anlamlı farklılık göstermekte olduğu belirlenmiştir. Bu farklılıkların hangi niversiteler arasında olduğunun belirlenmesi için yapılan çoklu karşılaştırma, genel toplam, müze eğitimi, tarihi yer gezileri, belgesel ve film sunularının izletilmesi (birinci boyut), öğrencinin ders ile ilgili kendini geliştirmesindeki bireysel çaba (ikinci boyut), dersin işlenişinde kullanılan yöntemler (nc boyut) düzeyinde değerlendirilip, sırasıyla Tablo_16, Tablo_17 ve Tablo_18’de verilmiştir.

Tablo_16 Öğrencilerin devam ettikleri üniversitelere göre ölçek puanlarının ortalamaları için çoklu karşılaştırma (genel toplamda)

	(I) okul	(J) okul	(I-J) Farklılık ortalaması	P
Geneltop	1.00- DEÜ			
		8.00- DÜ	4,72863(*)	0,031
	4.00- 19MÜ			
		1.00- DEÜ	4,36444(*)	0,049
		2.00- YYÜ	8,26000(*)	0,001
		3.00- PÜ	8,03224(*)	0,002
		5.00- 18MÜ	7,06000(*)	0,005
		6.00- AÜ	6,78735(*)	0,007
		8.00- DÜ	9,09308(*)	0,000
	7.00- ÇÜ			
		1.00- DEÜ	4,60444(*)	0,038
		2.00- YYÜ	8,50000(*)	0,001
		3.00- PÜ	8,27224(*)	0,001
		5.00- 18MÜ	7,30000(*)	0,004
		6.00- AÜ	7,02735(*)	0,006
		8.00- DÜ	9,33308(*)	0,000
	9.00- SÜ			
		2.00- YYÜ	6,11451(*)	0,015
		3.00- PÜ	5,88675(*)	0,019
		5.00- 18MÜ	4,91451(*)	0,050
		8.00- DÜ	6,94759(*)	0,005

Tablo_16, Dokuz farklı üniversite öğrencilerine uygulanan ölçek sonuçlarına göre, Eğitim Fakültelerinin Resim İş öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin, sanat tarihi dersinin işlenişi konusundaki görüşlerinin, öğrencilerin okudukları üniversitelere göre genel toplamdaki farklılıklarını ikili karşılaştırma halinde ayrıntılı şekilde göstermektedir.

Genel Farklılıklar: Yapılan ikili karşılaştırmalara göre genel puanlar düzeyinde, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-iş Öğretmenliği öğrencilerinin ölçek ortalamaları ile Dicle Üniversitesi öğrencileri arasında, Ondokuz Mayıs Üniversitesi ile Çukurova üniversitesi öğrencileri hariç diğer bütün üniversite öğrencilerinin ölçek ortalaması arasında fark anlamlı çıkmıştır. Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin ölçek ortalaması ile Ondokuz Mayıs ve Selçuk Üniversite öğrencileri hariç diğer bütün üniversiteler arasında fark anlamlı çıkmıştır. Selçuk

Üniversitesi öğrencilerinin ölçek ortalaması ile Yüzüncü Yıl, Pamukkale, Onsekiz Mart, Dicle Üniversiteleriyle aralarındaki fark anlamlı çıkmıştır.

Tablo_17 Öğrencilerin devam ettikleri üniversitelere göre ölçek puanlarının ortalamaları için çoklu karşılaştırma (boyut 1: Müze eğitimi, tarihi yer gezileri, belgesel ve film sunularının izletilmesi)

	(I) okul	(J) okul	Farklılık Ortalaması	P
boyut1	1.00- DEÜ			
		6.00- AÜ	2,48458(*)	0,042
	4.00- 19MÜ			
		1.00- DEÜ	3,46889(*)	0,004
		2.00- YYÜ	3,84000(*)	0,005
		3.00- PÜ	3,54531(*)	0,010
		5.00- 18MÜ	4,70000(*)	0,001
		6.00- AÜ	5,95347(*)	0,000
		8.00- DÜ	5,31846(*)	0,000
		9.00- SÜ	3,02510(*)	0,027
	7.00- ÇÜ			
		2.00- YYÜ	2,72000(*)	0,048
		5.00- 18MÜ	3,58000(*)	0,009
		6.00- AÜ	4,83347(*)	0,000
		8.00- DÜ	4,19846(*)	0,002
	9.00- SÜ			
		6.00- AÜ	2,92837(*)	0,033

Tablo_17'de öğrencilerine uygulanan ölçek sonuçlarına göre, Eğitim Fakültelerinin Resim İş öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin, sanat tarihi dersinin işlenişi konusundaki görüşlerinin, öğrencilerin okudukları üniversitelere göre “müze eğitimi, tarihi yer gezileri, belgesel ve film sunularının izletilmesi”nde yaşanan farklılıkları ikili karşılaştırma halinde ayrıntılı şekilde göstermektedir.

Müze eğitimi, tarihi yer gezileri, belgesel ve film sunularının izletilmesi: Yapılan ikili karşılaştırmalara göre, ders ile ilgili müze-tarihi yer gezileri ve film-belgesel sunularının izletilmesi düzeyinde, Eğitim Fakültesi Resim-iş Öğretmenliği öğrencilerinden, Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencilerinin ölçek ortalamaları ile Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin arasında fark anlamlı çıkmıştır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerinin ölçek ortalaması ile Çukurova Üniversite öğrencileri hariç

diğer bütün üniversitelerle arasındaki fark anlamlı çıkmıştır. Çukurova Üniversite öğrencileri ile Yüzüncü Yıl, Onsekiz Mart, Atatürk, Dicle Üniversiteleri arasında fark anlamlı çıkmıştır. Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin ölçek ortalaması ile Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin arasındaki fark anlamlı çıkmıştır.

Tablo_18 Öğrencilerin devam ettikleri üniversitelere göre ölçek puanlarının ortalamaları için çoklu karşılaştırma (boyut 2: Öğrencinin ders ile ilgili kendini geliştirmesindeki bireysel çabası)

	(I) okul	(J) okul	Farklılık Ortalaması	P
boyut2				
	4.00- 19MÜ			
		1.00- DEÜ	1,68667(*)	0,017
		2.00- YYÜ	2,92000(*)	0,000
		3.00- PÜ	1,94857(*)	0,015
		5.00- 18MÜ	2,34000(*)	0,003
	6.00- AÜ			
		1.00- DEÜ	1,86054(*)	0,009
		2.00- YYÜ	3,09388(*)	0,000
		3.00- PÜ	2,12245(*)	0,009
		5.00- 18MÜ	2,51388(*)	0,002
	7.00- ÇÜ			
		1.00- DEÜ	2,00667(*)	0,004
		2.00- YYÜ	3,24000(*)	0,000
		3.00- PÜ	2,26857(*)	0,005
		5.00- 18MÜ	2,66000(*)	0,001
		9.00- SÜ	1,58510(*)	0,046
	8.00- DÜ			
		2.00- YYÜ	2,36154(*)	0,003
		5.00- 18MÜ	1,78154(*)	0,024
	9.00- SÜ			
		2.00- YYÜ	1,65490(*)	0,037

Tablo_18'de öğrencilerine uygulanan ölçek sonuçlarına göre, Eğitim Fakültelerinin Resim İş öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin, sanat tarihi dersinin işlenişi konusundaki görüşlerinin, öğrencilerin okudukları üniversitelere göre "Öğrencinin ders ile ilgili kendini geliştirmesindeki bireysel çaba"da yaşanan farklılıkları ikili karşılaştırma halinde ayrıntılı şekilde göstermektedir.

Öğrencinin ders ile ilgili kendini geliştirmesindeki bireysel çabası: Yapılan ikili karşılaştırmalara göre, öğrencinin ders ile ilgili kendini geliştirmesindeki bireysel çaba düzeyinde, Eğitim Fakültesi Resim-iş Öğretmenliği öğrencilerinden, Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencileri ile Dokuz Eylül Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Onsekiz Mart Üniversitesi öğrencileri arasında; Atatürk Üniversitesi öğrencileri ile Dokuz Eylül Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Onsekiz Mart Üniversitesi öğrencileri arasında fark anlamlı çıkmıştır. Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin, Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencileri, Atatürk Üniversitesi öğrencileri, Dicle Üniversitesi öğrencileri hariç diğer bütün üniversitelerle aralarında fark anlamlı çıkmıştır. Yine, öğrencinin ders ile ilgili kendini geliştirmesindeki bireysel çaba düzeyinde Dicle Üniversitesi öğrencileri ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi ve Onsekiz Mart Üniversitesi öğrencileri arasında; Selçuk Üniversitesi öğrencileri ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi öğrencileri arasında fark anlamlı çıkmıştır.

Tablo_19 Öğrencilerin devam ettikleri üniversitelere göre ölçek puanlarının ortalamaları için çoklu karşılaştırma (boyut 3: Sanat tarihi dersinin işlenişinde kullanılan yöntemler)

	(I) okul	(J) okul	Farklılık Ortalaması	P
boyut3	1.00- DEÜ			
		2.00- YYÜ	2,29111(*)	0,028
		3.00- PÜ	3,32948(*)	0,002
		8.00- DÜ	4,00726(*)	0,000
	4.00- 19MÜ			
		3.00- PÜ	2,53837(*)	0,033
		8.00- DÜ	3,21615(*)	0,006
	5.00- 18MÜ			
		3.00- PÜ	2,51837(*)	0,034
		8.00- DÜ	3,19615(*)	0,006
	7.00- ÇÜ			
		2.00- YYÜ	2,54000(*)	0,032
		3.00- PÜ	3,57837(*)	0,003
		8.00- DÜ	4,25615(*)	0,000
	9.00- SÜ			
		2.00- YYÜ	3,64471(*)	0,002
		3.00- PÜ	4,68307(*)	0,000
		6.00- AÜ	3,15246(*)	0,008
		8.00- DÜ	5,36086(*)	0,000

Tablo_19'da öğrencilerine uygulanan ölçek sonuçlarına göre, Eğitim Fakültelerinin Resim İş öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin, sanat tarihi dersinin işlenişi konusundaki görüşlerinin, öğrencilerin okudukları üniversitelere göre “Öğrencinin ders ile ilgili kendini geliştirmesindeki bireysel çaba”da yaşanan farklılıkları ikili karşılaştırma halinde ayrıntılı şekilde göstermektedir.

Sanat tarihi dersinin işlenişinde kullanılan yöntemler: Yapılan ikili karşılaştırmalara göre, dersin işlenişinde kullanılan yöntemler düzeyinde, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin ölçek ortalaması ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Dicle Üniversitesi öğrencilerinin ortalaması arasında fark anlamlı görülmektedir. Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Onsekiz Mart Üniversitesi öğrencilerinin ölçek ortalaması ile Pamukkale Üniversitesi öğrencileri ve Dicle Üniversitesi öğrencilerinin arasında fark anlamlı çıkmıştır. Yine, dersin işlenişinde kullanılan yöntemler düzeyinde Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin ölçek ortalaması ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Dicle Üniversitesi öğrencileri arasında fark anlamlı çıkmıştır. Selçuk Üniversitesi öğrencileri ile Yüzüncü Yıl, Pamukkale, Atatürk ve Dicle Üniversitesi öğrencileri arasında fark anlamlı çıkmıştır.

5. Alt Problem: Eğitim Fakültelerinin Resim İş öğretmenliği bölümlerinde okutulan Sanat Tarihi dersinin işlenişi konusundaki görüşler öğrencilerin okuduğu sınıflara göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Bu alt problemin çözümü için öğrencilerin genel ve boyutlarına göre ölçek puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına bakılmak için varyans analizi yapılmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgular aşağıda sırasıyla Tablo_20'de ve Tablo_21'de verilmiştir. Yapılan varyans analizi sonucunda farklılık çıktığı için bu farklılığın hangi sınıflar arasında olduğu çoklu karşılaştırma yöntemi ile değerlendirilmiştir. (Tablo_22)

Öğrencilerin devam ettikleri sınıflara göre ölçek puanlarının ortalama ve standart sapmaları hesaplanmış, bu amaçla elde edilen bulgular aşağıda Tablo_20'de verilmiştir.

Tablo_20 Öğrencilerin devam ettikleri sınıflara göre ölçek puanlarının ortalama ve standart sapmaları

		n	X	Sx
Geneltop	2.00	223	73,16	13,30
	3.00	176	71,87	12,83
	4.00	92	71,67	11,91
	Toplam	491	72,42	12,87
boyut1	2.00	223	21,23	7,59
	3.00	176	20,28	6,72
	4.00	92	20,95	6,04
	Toplam	491	20,83	7,01
boyut2	2.00	223	17,74	4,23
	3.00	176	18,85	3,85
	4.00	92	18,83	4,05
	Toplam	491	18,34	4,09
boyut3	2.00	223	34,19	5,97
	3.00	176	32,74	5,94
	4.00	92	31,90	6,26
	Toplam	491	33,24	6,07

Ölçek Eğitim Fakültelerinin Resim- İş Öğretmenliğinde okuyan 2, 3 ve 4. sınıflara uygulanmış, ölçeğin uygulandığı 491 öğrencinin 223'ü ikinci sınıfa, 176'sı üçüncü sınıfa, 92'si ise dördüncü sınıfa devam eden öğrencilerden oluşmaktadır.

Eğitim Fakültelerinin Resim İş Öğretmenliği bölümlerinde işlenen Sanat Tarihi dersine ilişkin görüşler, öğrencilerin devam ettiği sınıflara göre değerlendirilmesi için varyans analizi yöntemi uygulanmış, bu sonuçlar Tablo_21’de gösterilmiştir.

Tablo_21 Öğrencilerin devam ettikleri sınıflara göre ölçek puanlarının ortalamaları için varyans analizi

Varyansın Kaynağı		Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P
Genel	Gruplar arası	224,598	2	112,299	0,677	0,509
	Gruplar içinde	80968,974	488	165,920		
	Toplam	81193,572	490			
Boyut1	Gruplar arası	90,215	2	45,107	0,917	0,400
	Gruplar içinde	24003,423	488	49,187		
	Toplam	24093,637	490			
Boyut2	Gruplar arası	149,433	2	74,716	4,527	0,011
	Gruplar içinde	8054,767	488	16,506		
	Toplam	8204,200	490			
Boyut3	Gruplar arası	410,350	2	205,175	5,666	0,004
	Gruplar içinde	17670,322	488	36,210		
	Toplam	18080,672	490			

Varyans analizi sonuçlarına göre, “öğrencinin ders ile ilgili kendini geliştirmesindeki bireysel çaba ($p=0,011$)” ve “dersin işlenişinde kullanılan yöntemler ($p=0,004$)” düzeyinde anlamlı fark görülmüştür. Genel ve birinci boyut olarak adlandırılan müze eğitimi, tarihi yer gezileri, belgesel ve film sunularının izletilmesi düzeylerinde anlamlı bir fark görülmemiştir.

Varyans analiziyle değerlendirilen sonuçlardaki anlamlı farkın hangi sınıflar arasında olduğu çoklu karşılaştırma yöntemi ile bulunmuş, aşağıda Tablo_22’de gösterilmiştir.

Tablo_22 Öğrencilerin devam ettikleri sınıflara göre ölçek puanlarının ortalamaları için çoklu karşılaştırma

	(I) sınıf	(J) sınıf	Farklılık ortalaması (I-J)	P
Boyut2	3.00	2.00	1,11685(*)	0,007
	4.00	2.00	1,09066(*)	0,031
Boyut3	2.00	3.00	1,44851(*)	0,017
		4.00	2,29065(*)	0,002

Yapılan ikili karşılaştırmalara göre, “öğrencinin ders ile ilgili kendini geliştirmesindeki bireysel çaba” ve “dersin işlenişinde kullanılan yöntemler” düzeylerinde, Eğitim Fakültelerinin Resim İş Öğretmenliği bölümlerinde okuyan 2. sınıf öğrenciler ile 3 ve 4. sınıflarda okuyan öğrenciler arasında fark anlamlı çıkmıştır.

Öğrencinin ders ile ilgili kendini geliştirmesindeki bireysel çabanın 3 ve 4. sınıflarda artması, bir öğrencinin mezun olmaya yaklaştıkça artan bilinç düzeyinden kaynaklanıyor olabilir.

Dersin işlenişinde kullanılan yöntemlerin ise 2. sınıf ortalamalarında yüksek olması, üniversitelerde uygulanan yöntemlerin bir önceki eğitim-öğretim yılına göre geliştiğini, ya da 3 ve 4. sınıfta artık ders olarak işlenmeyen sanat tarihi bilgilerinin zamanla unutulmuş geçmişi dönük yöntem eksikliğinin farkına varılmasından kaynaklanıyor olabilir.

V. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Sonuç olarak Sanat Tarihi dersi ile ilgili öğrenci görüşlerini değerlendirecek olursak bazı problemler ile karşılaşmakta olduğumuz ortaya çıkmaktadır. Çoğu zaman öğrencilerin sanat tarihi dersini bir ezber ders olarak görüyor olduğunu bilmekte ve bir çok geçmiş uygarlığa ev sahipliği yapmış olan ülkemizdeki tarihi kaynaklardan yeterince yararlanamadığımızı görmekteyiz.

Eğitim Fakültelerinin Resim İş öğretmenliği bölümlerinde okutulan Sanat Tarihi dersinin işlenişi konusundaki öğrenci görüşlerinden yola çıkarak diyebiliriz ki, üniversitelerde sanat tarihi dersi hakkında en çok sıkıntı çekilen konu, dersin çevreyle ilişkilendirmesinde yaşanmaktadır. Öğrenciler sanat tarihi dersinde sadece kaynak olarak kitap ve yeterli olmayan slayt gösterisi sunularında sınırlı kalmaktadır. Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili örneklerin müzelere gidilerek görülmemesi, dersin müzelerde yeterince işlenmemesi, tarihi yerlere, en azından en yakın çevreye, geziler düzenlenmemesi Resim İş öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin, sanat tarihi dersi hakkındaki ortak sorunu oluşturmaktadır.

Sanat tarihi dersi ile ilgili üniversitelerde temel üç sorun ile karşılaşmaktayız. Bunlar, öğrencilerin görsellik arayışı yani sanat tarihi dersinde anlatılan döneme şahit olma isteği ve bunun eksikliği; sanat tarihi dersi için program çalışmaları gereksimi; üniversiteler arası kaynak iletişimsizliği olarak yorumlanabilir.

Öğrencilere uygulanan ölçek sonuçlarına göre “Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.” maddesine öğrencilerin %48’i “katılıyorum, %39’u ise “katılmıyorum”; “Sanat tarihi dersinde

işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.” maddesine öğrencilerin %53’i “katılıyorum”, %35’i “katılmıyorum”; “Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrencilere sunulur.” maddesine öğrencilerin %62’si “katılıyorum”, %22’si “katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. “Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir” maddesine ise öğrencilerin %44’ü ise “katılıyorum”, %39’u ise “katılmıyorum” yanıtını vermişlerdir. Bu sonuçlardan anlayacağımız üzere öğrencilerin sanat tarihi dersinde anlatılan döneme şahit olma isteği ve bunun eksikliği şu anda sanat tarihi derslerinde mevcut bir sorundur.

Gelişmiş ülkelerde sanata, sanat tarihine ve müzelerdeki eğitim faaliyetlerine ayrı bir önem verildiği görülmektedir. Sanat yuvası olan ve sanat eğitimi, hatta bir çok sanatçı, yetiştirmiş ve yetiştirmekte olan Resim İş öğretmenliği bölümlerinde, sanat tarihi dersini daha iyi bir seviyeye getirmek için, derslerin müzelerde işlenmesinin sıklaştırılmasına, görsel materyal kullanımının çoğaltılmasına, konuyla ilgili tarihi yer gezilerinin yapılmasına, öğrencilere konuyla ilgili kendilerini geliştirmeleri için kitap, film ve belgesel kaynak tavsiyelerinde bulunulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bunların yanı sıra, sanat tarihi dersi ile ilgili yeni program çalışmaları yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Öğrencilere uygulanan ölçekte “Sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli olduğunu düşünüyorum” maddesine, öğrencilerin %34’ü katılıyorum, %31 ise katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Aynı zamanda “Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğunu düşünüyorum” maddesine ise öğrencilerin %35’i katılıyorum, yine %35’i katılmıyorum yanıtını vermişlerdir. Bu oranlar sanat tarihi dersi için program çalışmalarının gereğini ortaya koymuştur. Sanat tarihi derslerinde konuların zaman şeridi hazırlanarak işlenmesi, öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda sanat tarihi dersinin diğer alanlarla kopuk işlenmemesi de bu kalıcılığı tetikleyecektir. Örneğin dönemin edebiyat, müzik, sosyolojik, siyasal gelişmeleri ile birlikte, düşünce yapısı, inanç özelliklerinin de işlenmesi -ki bunların hepsi toplumu,

toplumdan etkilenen insanı, insanın yarattığı sanat yapıtını etkilemektedir.- tarih ve sanat tarihi bilimlerinin birbirlerini bütünlemede yardımcı olacaktır.

Fakültelerdeki bir diğer sorun kısmını oluşturan kaynak kopukluğunun, yani bir üniversitede kullanılan var olan sanat tarihi dersi ile ilgili materyalin ya da kaynağın (örneğin konu hakkında belgesel, film) diğer bir üniversitede olmayışı durumunun, önüne geçmek için tüm üniversitelerin paylaşabileceği, bulunan malzemenin listelendiği bir kaynak site oluşturularak internet ortamında bilgi ve malzeme paylaşım yeri hazırlanabilir. Resim İş Eğitimi bölümlerinin yanı sıra Sanat Tarihi bölümleri de dahil edilerek bir kaynaktan her öğretim üyesinin haberdar olabileceği bir ortam oluşturulması, üniversiteler arasında yaşanan kaynak konusundaki iletişimsizliği azaltacak, bir ortak kütüphane oluşturularak eğitim çok daha ileri bir seviyeye getirilecektir.

Sanat tarihi dersleri, üniversitelerin dışında, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri hariç, genel liselerin sözel bölümlerinde de seçmeli ders olarak işlenmektedir. Ne yazık ki sanat tarihi bilimine gereken önem verilmemekte, liselerde zorunlu bir ders olarak işlenmesi gereken sanat tarihi dersi, seçmeli bir ders olarak kalmaktadır. Bizim gibi bir çok uygarlığa ev sahipliği yapmış olan topraklarımızda sanata, sanat eserlerine verilen önemin azlığı da bu eğitimin eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Anaokullarında ve ilköğretimlerin 1.-2.-3. sınıflarında resim etkinliklerine görsel sanatlar ders öğretmenleri olan resim öğretmenlerinin girmesi gerektiği gibi, sanat tarihi eğitiminin de küçük yaşta kazandırılması için düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Sanat tarihi eğitiminin verilmesi için lise çok geç bir zamandır, hem de biz sadece sözel alan seçen öğrencilere seçmeli bir ders olarak sunulan sanat tarihinden bahsediyoruz, diğer alanları seçen öğrenciler sanat tarihi dersini hiç görmeden, müze kültürü edinmeden, yaşadıkları ülkenin geçmişten kalan zenginliklerini bilmeden liselerden mezun olmaktadır.

Eğitim Fakültelerinin Resim İş öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrenciler, geleceğin Görsel Sanatlar Eğitimcileri olarak, sanat ve sanat tarihi ile ilgili bilgilerini yeni nesillere aktaracak kişiler olacaktır. Günümüzde sanat eserlerini koruma ve bu

eserlere gerektiği değeri vermeyen bir toplum olduğumuzdan bahsediyoruz. Oysa ki bu bilinci vermek için elimizdeki imkanları ne yazık ki yeterince kullanmamaktayız. Hiç şüphe yok ki, bu bilincin küçük yaştan itibaren öğrencelere aşılayacak kişiler en çok görsel sanatlar öğretmenleridir. Öğrencileri ilk kez müze ile tanıştıran, sergi ile tanıştıran yine bu öğretmenler olacaktır. Bu durum, Resim İş Öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin eğitiminin önemini daha da arttırmaktadır.

KAYNAKÇA

Akpınar, Y. (1999) **Bilgisayar Destekli Eğitim ve Uygulamalar**, Ankara, Anı yayınları

Atıl, E. (1998). **Osmanlı Sanatı ve Mimarisi** Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi, Cilt II. İstanbul: İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi Yayınları

Arel, A. (2004). **Türkiye'nin Sanat Tarihi: Kuramını Arayan bir İnceleme Alanı**, Sanat Tarihi Eğitiminin İrdelenmesi (12-13 Mayıs 2004, Sempozyum Bildirileri). İstanbul: Sanat Tarihi Derneği Yayınları.

Batur, A. ve Diğerleri. (2002). **Türkiye'de Sanat Tarihi Eğitimi ve Sorunları** Sanat Dünyamız, sayı: 84.

Bayrak, C. (2004) **Öğretmen Mesleğine Giriş** Pegem Yayınları Ankara

Cantay, G. (2004) **Sanat Tarihi Nedir, Sanat Tarihi Eğitimi'nin İrdelenmesi**, Sempozyum Bildirileri, İstanbul

Eyice, S. (2003) **Sanat Tarihi Eğitimi**. Sanat ve Plastik Sanatlar Eğitimi Dergisi, Nisan, Sayı1.

<http://mimoza.marmara.edu.tr/~ugur/sayi1/stegitimi_sayi1.htm> (9 Eylül,2006)

Giray, K., **Sanat Eğitimi** / (1996) İstanbul, Türkiye'de Sanat Dergisi sayı:26

Gombrich, E. H. (1999) **Sanatın Öyküsü** Remzi Kitapevi

Hooper, E. G., **Müze ve Galeri Eğitimi**, Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları no4, Ankara

İnan, R. (1981). **Cumhuriyet'in İlk On Yılında Eğitimimizin Durumu ve Belirgin Özellikleri**. Atatürk ve Eğitim (Türk Eğitim Derneği V. Eğitim Toplantısı) Şafak Matbaası.

İpşiroğlu, N. (1986) **Milliyet Sanat Dergisi**. Sayı:141.

Kırıçoğlu, O.T. (2002) **Sanatta Eğitim (Görmek-Öğrenmek, Yaratmak)**, Pagem A Yayınları, Ankara

Morgan, T. (2000) **Etkili Öğretmenlik Eğitimi**, İstanbul Sistem Yayıncılık

Mülayim, S. (1983) **Sanat Tarihi Metodu**, Anadolu Sanat Yayınları

Mülayim, S. (1994). **Sanat Tarihi Metodu**. İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi

Saban, A. (2001) **Çoklu Zeka Teorisi ve Eğitimi**, Nobel Yayın Dağıtım

San, İ.(1979) **Sanatsal Yaratma,Çocukta Yaratıcılık**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Shiner, Laryy. (2004) **Sanatın İcadı, Bir Kültür Tarihi**, İstanbul: Ayrıntı Yayınları

Sözen, M. ve Tanyeli, U. (1986) **Sanat Kavram ve Terimler Sözlüğü**, Remzi Kitapevi, İstanbul

Stokrocki, M. ve Kırıçoğlu, O. (1997) **Ortaöğretim Sanat Öğretimi**, Ankara

Şahan, M., **Müze ve Eğitim** http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2005_cilt3/sayi_4/487-501.pdf (12 Şubat 2008)

Eğitim Fakülteleri Resim İş Öğretmenliği Anabilim Dalı Lisans Programı http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_yetistirme_lisans/resim.pdf (9Nisan 2007)

EK - 1

SANAT TARİHİ DERSİ GÖRÜŞ ÖLÇEĞİ

D.E.Ü.'de yapmakta olduğum yüksek lisans tezim için Eğitim Fakültelerinin Resim İş öğretmeni bölümünde okutulan Sanat Tarihi dersinin öğrenci görüşlerine göre yeterliğine ilişkin bilgi toplamam gerekmektedir. Aşağıdaki her ifadeyi dikkatlice okuyarak size en doğru olan şıkkı rakamın hizasındaki kutuya (X) işaretini koymak suretiyle belirtiniz. Verilen yanıtlar gizli tutularak, sadece bilimsel çalışmam için kullanılacaktır.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.
Pelin Dizge YILMAZ

Cinsiyetiniz: (K) (E)

Yaşınız:

Sınıfınız:

Mezun olduğunuz lise türü: Düz Lise() Güzel Sanatlar Lisesi() Diğer().....

Cevapların değerlendirilişi aşağıdaki gibidir:

1- Kesinlikle katılmıyorum

2- Katılmıyorum

3- Çok az katılıyorum

4- Katılıyorum

5- Tamamen katılıyorum

	1	2	3	4	5
1- Sanat tarihi dersinin öğretim yöntemleri açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.					
2- Sanatın gelişim aşamalarının öğrenilmesi açısından ders işlenişinin yeterli olduğunu düşünüyorum.					
3-Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde öğretmenin rolünün olduğunu düşünüyorum.					
4- Sanat tarihi dersinin öğrenciler tarafından sevilmesinde ders işlenişinde kullanılan yöntemlerin etkili olduğunu düşünüyorum.					
5- Ders işleniş sırasında görsel materyaller kullanılır.					
6- Sanat tarihi dersi işlenirken resim, video gibi görsel materyaller yeterince kullanılır.					
7- Sanat tarihi dersini işleyen öğretmen anlaşılır bir dil kullanır.					
8- Sanat tarihi dersimizde derse öğrencilerin de katılımı sağlanmaktadır.					
9- Sanat tarihi dersinin konusuyla ilgili tarihi eserlerin olduğu şehirlere geziler düzenlenir.					
10- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun örneği müzelere gidilerek incelenir.					
11- Sanat tarihi dersinde konusu geçen ressamın hayatı da inceleyerek öğrenciler bilgilendirilir.					
12- Sanat tarihi dersinde konusu geçen sanat döneminin tarihi ve kültürel özellikleri incelenir.					
13- Sanat tarihi dersinde işlenen konunun dönemini anlatan belgeseller ve filmler öğrenciye sunulur.					
14- Öğrencilere buldukları şehrin tarihi yönlerinin tanıtılması için geziler düzenlenir.					
15- Sanat tarihi dersinde öğrencilerin konuyla ilgili soru sorabilmeleri için uygun ortam vardır.					
16- Sanat tarihi dersinde kendimi geliştirmek için kitaplar okurum.					
17- Bulduğum yerlerin tarihi eserlerini mutlaka gezerim.					
18- Sergilere gider sanatla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim.					
19- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili farklı kaynaklardan bilgi toplarım.					
20- Sanat tarihi dersinde işlenen konuyla ilgili film ve belgeseller bularak kendimi geliştiririm.					